

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sayı
1

Harp Mecmuası

Yıl
1

Teşrinisani, 1331
(Aralık 1915)

Büyük Osmanlı Ordusunun Mukaddes Başkumandanı Beşinci Sultan Mehmed Han Hazretleri

T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN YAYIN VE
ENFORMASYON
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Harp Mecmuası

Tarih : Kasım 1915 - Haziran 1918

T.C.

Başbakanlık

Basın Yayın ve Enformasyon

Genel Müdürlüğü,

2014, Ankara.

ISBN:

978-975-19-5963-8

Redaksiyon:

Yasin SEVEN, Alattin ALICI,
Muhammet Ünal ARVAS

Sayfa Düzeni:

Murat KERDİĞE

Baskı:

Salmat Basım Ltd. Şti
Tel. 0.312 341 10 20

Takdim

Osmanlı tarihinin bekli de en karanlık zamanı olan Birinci Dünya savaşı esnasında, cepheelerde meydana gelen hadiselerden, savaşın seyrinden haber verecek, var olma mücadelesi veren halkın duygularını coşturacak ve moralini yüksek tutacak yayınlara duyulan ihtiyacı karşılamak için birçok mecmua neşredilmiştir. Bunlar arasında içerik ve görsel yönüyle en fazla ilgi uyandıran ve amaca uygun muhtevaya sahip neşriyat; zamanın Harbiye Nezareti tarafından yayımlanan Harp Mecmuası’dır.

Görsel açıdan da zengin olan bu mecmua, savaşın cereyan ettiği cephelere ait fotoğraflarla okuyucularına cephelerin manzarasını, kahramanlık gösteren askerleri, düşman esirlerini, şehit olan askerleri etkileyici bir şekilde yansıtmaktadır. Kimi sayılarında o dönemde müttefikimiz olan Alman subaylarının resimlerine de yer verilmiştir

Mecmuanın ilk sayısı Kasım 1915’de (Teşrin-i Sâni 1331) yayımlanmıştır. Her sayının kapak sayfasında yıl ve sayı numarası yazılıdır. 15 günde bir yayımlanması planlanan mecmua, yaklaşık üç yıl çıkmaya devam ederek yayın hayatını Haziran 1334/1918’e kadar sürdürmüştür. İlk sayıları, düzenli bir şekilde çıksa da sonraki sayılarda birkaç aylık kesintiler olmuştur. Mecmuanın yayın hayatı 27. sayısıyla sona ermiştir.

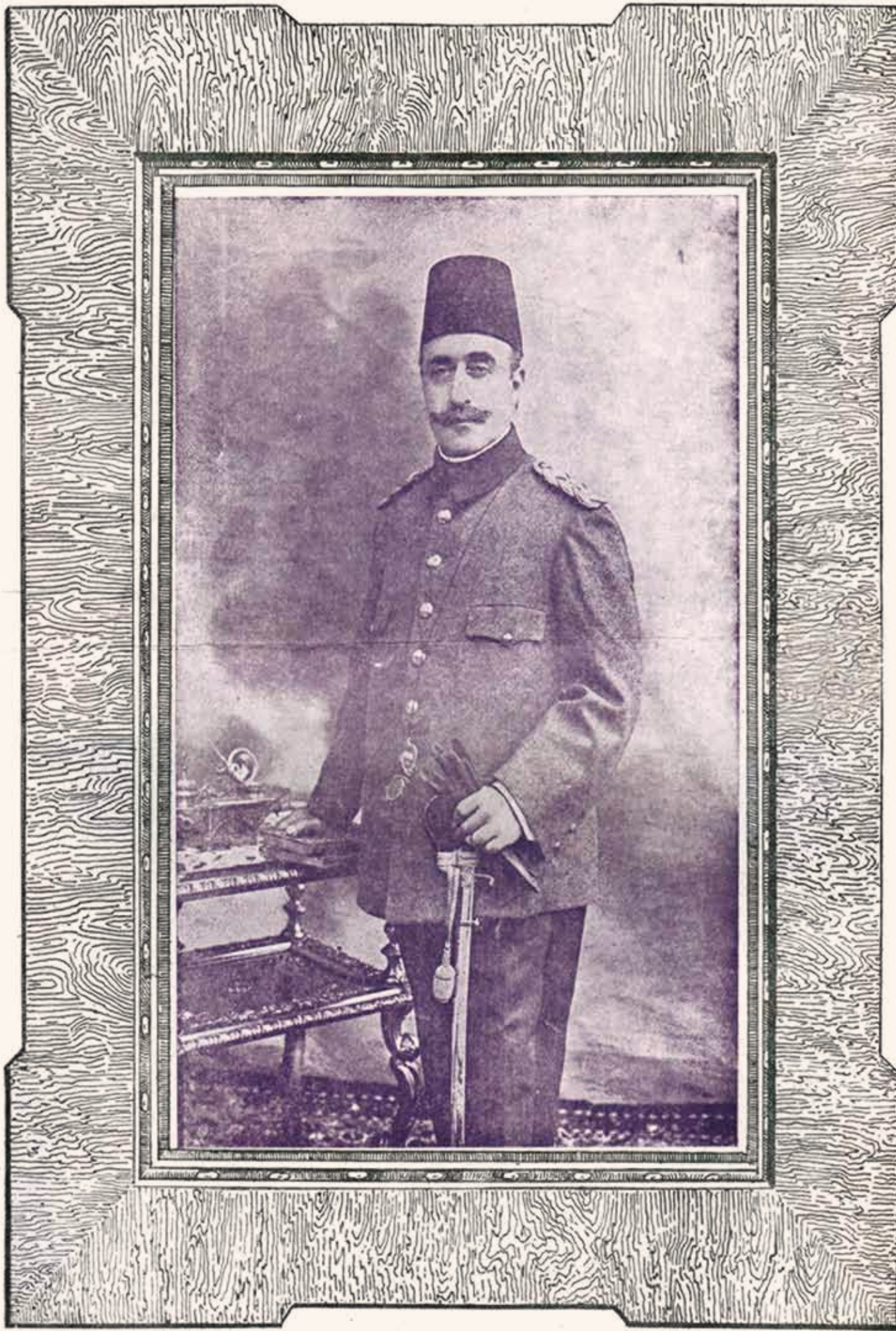
Harp Mecmuası’nın 1. Dünya savaşı sırasında içe dönük propaganda işlevi gördüğü söylenebilir. Mecmuanın ilk sayısında “Niçin Çıkıyor?” adlı yazıda şöyle denilmektedir: **“Meş’um Balkan Muharebesi’ne devletimiz kuvvetiyle değil zâfiyla atılmıştı. O zaman yabancı gazetelerin Avrupa’dan sürülüşümüzü sevinçli tasvirlerle gösteren yazılarını okur ve resimlerine bakarken avuçlarımız ihtiyarsızca alnımıza kapanır, yüreğimizden saklı bir yaranın kanları sızardı. Baktığımız çehrelerden çabucak kaçıp ayrılan nazarlarımız daima içimize çevrilip bağrımızdaki derin yarayı yakından görmek, onun kanlarına boyanmak isterdi. Fakat şimdi bu siyah mazinin yanında güneş gibi parlak nurunu istikbale uzatıp yolumuzu gösteren bir bugün var. Şimdi omuzlarımızın üstünde başımız dik ve yüksek duruyor; alnımız bütün dünyaya karşı aklığını teşhir ediyor.**

İşte Harp Mecmuası, varlığımızda bu mühim inkılâbı yapan, en büyük ve en kuvvetli düşmanımız karşısında neslinin ve dininin ananesine uygun bir kahramanlık ve fedakârlıkla cenkleşen muazzam ordumuzun altın destanını yazılar ve resimlerle ebedileştirmek, onu bütün dünyanın gözleri önüne sermek için çıkıyor.”

Eseri istifadenize sunarken en karanlık ve meş’um günlerde milletimizin hissiyatına tercüman olan “Harp Mecmuası”nın ilk sayısında yer alan **“Türkiye ölmeyecek; yaşayacak ve büyüyecek”** ifadesinin tahakkuk ettiğini hep birlikte görüyoruz.

Bu mecmuayı yayına hazırlarken eserin neşredildiği tarihteki ruhu daha iyi yansıtmak, orijinalliğini muhafaza etmek ve milli kültürümüzün temelini oluşturan Osmanlıcayı nazara vermek maksadıyla “Osmanlıca ile mukayeseli tıpkıbasımını” gerçekleştirdik. Çanakkale Zaferinin 100. Yılına yaklaştığımız şu aylarda aziz şehit ve gazilerimize minnettarlığımızın mütevazı bir göstergesi olarak Genel Müdürlüğümüz bu mecmuayı yeniden yayınlamaktan mutluluk duymaktadır.

T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

Osmanlı Saltanatının Veliahdı Yusuî İzzeddin Efendi Hazretleri

عثمانی سلطنتک ولی عهدی یوسف عزالدین افندی حضرتلری
Seiner Hohelt der Kronprinz Youssouf Izzeddin Effendi.
S. A. I. Youssouf Izzeddine Effendi, héritier présomptif du trône.

HARP MECMUASI

Niçin Çıkıyor?

Bir yıl var ki Türk ve İslâm vatani vaktiyle bir Osmanlı gölü olan Karadeniz’de birdenbire en yıllanmış düşmanınin hücumuna uğradı ve donanmamız hakkını korumaktan yılmadığını gösteren bir karşılık hücum ile Moskof gemilerini batırıp kaçırarak akınlar yaptı. Ne bitmez tükenmez ayrılık yıllarından biri düşman boyunduruğu altında ezilip inleyen kardeş memleketlerin, Kırım ve Kafkasya’nın kıyılarını topa tuttu. Oraları kanatlarının karanlığında boğan Moskof kargasının bağrına gayzının ateşlerini fırlattı. Karadeniz Boğazı’nın önlerinde ilk patlayan Türk topu, yalnız o eski düşmana değil, bütün bu cihan cenginde onun tarafını tutanlara karşı atılmış bir gazap nârasıydı. O alışkın nârayı Eskigülmez’in suları tanıdı. Beyaz köpükleri başlarında öfkelenerek kıyılara doğru koşan dalgalar Türk’ün dirildiğini etrafa seslendiler.

Avrupa, birkaç ay evvel ikiye bölünmüş, birbiriyle kanlı bir kavgaya tutuşmuştu. Senelerle gizli gizli çalışıp hazırlanan Moskoflar ve müttefikleri, kahraman Orta Avrupa devletlerini dört taraftan ateş zinciriyle kuşatarak mahvetmek istiyorlardı. Meş’ûm Balkan Muhârebesi’nden beri düşmanlarımızın ölü sandıkları biz de her ihtimale karşı hazırlanmış, uğradığımız felâketlerden aldığımız acı ve unutulmaz derslerle bilinen düşünceler ve duygularla ve onların mahsülü olan çalışmalarla silahlanmış, bekliyorduk.

İşte Karadeniz’de memleketimizin kıyılarında bir taraftan gösterişli gezintiler yaparak bizi korkutmak, diğer taraftan torpilleri dökerek donanmamızı hapsetmek isteyen Moskof gemileriyle ilk çarpışmamız onun için bizi gafil avlamadı. O zamandan beri kahraman ordularımız ve donanmamız yorulmak ve yılmak bilmeyen bir kuvvet ve iman ile dört köşede sevgili vatanımızı müdâfaa ediyor.

Kafkas Cephesi’nde içeriden ve dışarıdan hücum eden sefil düşmanlara çelik kalelerin gösteremeyeceği bir metanetle karşı duran ordumuz, ara sıra Moskof hudutlarının içine de atılarak düşman ordularına ölümler saçıyor. Onların sayıca kendilerinden çok fazla düşman askerine saldırırken gösterdikleri kahramanlığı, fedakarlığı Kafkas’ın sarp dağlarından, tepelerinden sorunuz. Alacağınız cevap cedlerimizin mukaddes ruhlarını sevindirecektir.

Devletlerinin şevket ve azamet kubbesini Müslümanların kan ve canlarıyla yükselen direkler üstünde tutan ve bütün dünyanın deniz geçitleri

ellerinde olan İngilizlerin, gemilerine güvenerek Irak’ın deniz ve nehir sahillerine çıkardıkları kuvvetler karşısında sayısı pek az olan askerlerimizle hilâfet ve dinin haklarını korumak için mukaddes cihat bayrağı altında toplanan hakiki Müslümanlar, korkunç bir kaya sağlamlığıyla mukâvemet ediyorlar.

Diğer cephede pişdârlar Süveyş Kanalı’na dayanıp karşı tarafa akınlar yapan bir ordumuz, her gün insan tâkatinin son kabiliyetiyle çalışarak gittikçe yaklaşan Mısır seferi için hazırlanıyor. Başlarının üstünde Yavuz Selim’in hayâlî kanatlarını gören bu ordu yakın bir istikbalde süngüsünü mağrur İngiltere’nin can damarına saplayacak ve o zaman akan kanlar Müslümanlığın büyük kurtuluş gününün yâkut doğuşunu vücuda getirecek.

Düşmanlarımız yalnız böyle geniş memleketimizin uçlarına saldırmakla kalmadılar. En mühim kuvvetleriyle geldiler. Boğazımıza sarıldılar. Sekiz aydan beri denizden ve karadan hücumlarla onu geçmek, bütün dünya şehirlerinin melikesini, İslâm’ın muazzam kitabının, fethini Müslümanlara müjdelediği kıymetli beldeyi beş asırdan beri Türk’ün hakanlar durağı ve İslâm’ın hilafet makamı olan büyük ve sevgili İstanbul’u elimizden almak, bu suretle Türk ve Müslüman kuvvetlerini başından ezmek istediler. Fakat Allah bırakmadı. Bizim bütün donanmamızdan altı yedi defa daha kuvvetli en mükemmâl gemilerden mürekkep donanmaları, en son fennî teçhizâta mâlik ve sayısı yarım milyona varan ordularıyla yaptıkları hücumlar en katî hezimetlere uğradı. Bugün millî meclislerinin kubbelerine, duvarlarına, kendi mebusları ve milletlerinin sağır kulaklarına kendi gazeteleri acı acı bağıyorlar ki İngiliz ve Fransızların bu şark seferleri onlara elem ve ölümden başka hiçbir şey getirmedi. Vaktiyle cedlerimizin sallarına yol verip onları Asya’dan Avrupa’ya geçiren deniz, düşmanlarımızın gelin gibi süslü ve ölüm gibi korkunç gemilerine mezar oldu. Sahillerin yüzü Türk ve Müslüman süngüleriyle delinen göğüslerden akan kanlarla kızardı ve bu kızartının kuvvetli aksi bu iki büyük devletin alınına vurarak orada silinmez bir hacâlet damgası oldu. Bütün dünya üç sene evvel hayatının son günlerini yaşıyor sanılırken birden bire dirilip kımıldayan ve kılıcını düşman kanına batırarak tarihinin en şanlı sayfasını Akdeniz’in Şark kıyılarına yazan Türkiye’nin önünde hürmetle eğiliyor; müttefiklerimiz ayrı cephelerde bir milyon düşman kuvvetini meşgul ederek, Akdeniz’i, Karadeniz’e bitişiren dehlizi kapayıp milyonlarca Moskof sürülerini her şeyden mahrum bırakarak bu cihan cenginin neticesi üzerinde büyük tesir icra eden kahramanlığımızı seven ve beğenen bir hayranlıkla alkışlıyor.

Üç sene evvel... Bu zaman Osmanlı tarihinde hikâyesi gözyaşıyla

حرب مجموعه سی

نیچین جیقپور ؟

بریل وارکه تورک واسلام وطنی وقبله برعنائی کولی اولان قارا ده کزده بردن بره اک ییلاقمش دشمننک هجومه اوغرادى . ودونانماض ، حقى قورومقدن ییلامادینى کوسترمن برقارشیاق هجوم ايله موسقوف کبیلرین باتیروب قاجیارق آقینلر یایدی ، نهیتمز توکنمز آریلق ییللرندن بری دشمن بویوندوروغی آلتده ازیلوب ایلکهن قاردهش مملکتلرک ، قریم وقافقاسیایک قیدیلرین طویه طوتدی . اورلاری قانادرلینک قارائلقده بوغان موسقوف قارظانک باغرینه غیظنک آتشلرین فیرلاندی . قارا ده کز بوغانلرینک اوکلرند ایلک باطلایان تورک طوبی یالکز اواسکی دشمنه ده کل ، بوتون بوجهان جنکنده اونک طرفی طونانله قارشى آتیلمش برغضب نمره سیدی . او آلیشقین نمره یی اسکی کولمک صولری طانییدی ، بیاض کویوکلری باشلرند اوفککلرک قیدیلره دوغرو قوشان دالغالر تورکک دیریلدیکنی اطرافه سسله ندیلر .

اوروپا برقاج آى اول ایکی به بولونمش ، بربرله قانی برغوغایه طوتوشمشدی . سئلرله کیزلی کیزلی جالیشوب حاضرلایان موسقوفلر ومتفقلری قهرمان اورنا اوروپا دولتسلرین دورت طرفدن آتش زنجیریه قوشانارق محو ایتک ایسته یورلدی . مششوم بالقان محاربه سندن بری دشمنلرمنک نولوصاندقلری بزده هراحتاله قارشى حاضرلایمش ، اوغرا دینمز فلاکتلردن آلدینمز آجی واونوتولماز درسله بیله ن دوشونجهلر و دویونلرله واونلرک محصولی اولان جالیشمالرله سلاخانمش ، بکله یوردق ...

ایشته قارا ده کزده مملکتلرک قیدیلرند برطرفدن کوستریشلی کزینیلر یاپارق زى قوروقمق ، دیگر طرفدن طوریللر دوکدرک دونانماضی حبس ایتک ایسته یین موسقوف کبیلرله ایلک چاریشماض اونک ایچون زى غافل آولامادی . او زماندن بری قهرمان اوردولرمن ودونانماض یورولمق وییلمق بیلمه یین برقوت وایمان ايله دورت کوشده سوکیلی وطنمزی مدافعه ایدیور .

قافقاس جهه سنده ایچیریدن و دیشاریدن هجوم ایدن سقیل دشمنلره چلیک قلملرک کوستره میجکی بر مناتله قارشى طوران اوردومن آراسیرا موسقوف حدودلرینک ایچنده آتیلارق دشمن اوردولرینه نولوملر صاجیور . اونلرک صایجه کندیلرندن چوق فضله دشمن عسکرینه صالدربرکن کوستردکلری قهرمانانی ، فداکارلنی قافقاسک صرب داغلرندن ، تپهلرندن صوریکز ، لاجنکز جواب جدرلرمنک مقدس روحلرین سویندبره جکدر . دولترینک شوکت وعظمت قبه سنی مسلمانلرک قان وجانلرله یوکه ان دبره کلر اوستنده طونان وبوتون دنیاک ده کیز کچیدلری

اللرند اولان انکلیرلرک کبیلرینه کوومنه رک عرافنک ده کیز ونهر ساحلرینه چیقاردقلری قوتلر قارشیسنده صایسی پک آز اولان عسکرلرمنله خلافت و دینک حقلرین قورومق ایچون مقدس جهاد یارغی آلتده طویلانان حقیق مسلمانلر قورقونج بر قایا صاغلانمابه مقاومت ایدیورلر .

دیگر جهه ده پیشدارلری سویش قامانه دایانوب قارشى طرفه آقینلر یاپان بر اوردومن هرکون انسان طاقنک صوک قابلیقه جالیشارق کیندکجه یاقلاشان مصر سفری ایچون حاضرلایور . باشلرینک اوستنده یاوز سلیمک خیالی قانادلرین کره ن بو اوردو یاقین براسستبالده سونکوسنی مغرور انکلتره مک جان دامارینه صایلا یاجق واوزمان آقان قانلر مسلمانلغک بویوک قورتولوش کونک یاقوت دوغوسنی وجوده کتیره چک .

دشمنلرمن یالکز بویه کینیش مملکتلرک اوچلرینه صالدره مقله قالمادیلر . اک مهم قوتلرله کلدیلر ، بوغازمنه صاریلدیلر . سکز آیدن بری ده کیزدن قارادن هجوملرله اونى کچمک ، بوتون دنیا شهرلرینک مملکسنی ، اسلامک معظم کتاشک فتحی مسلمانلره مژده له دبکی قیمتلی بلده یی ، بش عصردن برى تورکک خاقللر دوراغی واسلامک خلافت مقامی اولان بویوک وسوکیلی استانبولی ائیزدن آلق ، بوسورنله تورک ومسلمان قوتلرین باشندن ازمک ایسته دیلر . فقط الله برافادی . زیم بوتون دونانماضدن آتییدی دفعه ده ها قوتلی اک مکمل کبیلردن مرکب دونانمالری ، اک صوک فنی تجهیزاته ملک وصایسی یازیم میلوئه واران اوردولرله یایدقلری هجوملر اک قطعی هزیمتله اوغرا دى . بوکون ملی مجلسلرینک قبه لرینه ، دیوارلرینه کندى مبعوثلری ، ولتلرینک صاغیر قولقلرینه کندى غزتلری آجی آجی باغیر یورلرک انکلیر و فرانسزلرک بو شرق سفرلری اونلره الم و نولومدن باشقه هیچ برشی کتیرمه دى . وقبله جدرلرمنک صالدرینه یول و یروب اونلری آسیادن اوروپا به کچیرن ده کیز دشمنلرمنک کلین کبی سوسلو و نولوم کبی قورقونج کبیلرینه مزار اولدی ، ساحلرک یوزی تورک و مسلمان سونکولرله ده لیکن کوکسلردن آقان قانلره قیزاردی . و بو قیزارینک قوتلی عکسی بو ایکی بویوک دولتک آلتنه وورارق اوراده سیلینمز بر خجالت دامغاسی اولدی . بوتون دنیا اوچ سنه اول حیانتک صوک کونلرین یاشایور صایلبرکن بردن بره دیریلوب قییلدایان و قیایجی دشمن قامنه باتیارق تاریخنک اک شانلی صحیفه سنی آق ده کیزک شرق قیدیلرینه یازان تورکیه مک اوکنده حرمتله اکیلورا متفقلرمن آیری جهه لرده بر میلبون دشمن قوتی مشغول ایدره ک ، آق ده کیزی قارا ده کیزه بیتیشدیره ن دهلیزی قاپایوب میلبونلرجه موسقوف سورولرین هرشیدن محروم برقارق بو جهان جنکنک نتیجه سی اوزرند بویوک تأثیر اجرا ایدن قهرمانانمزی سوه و بکنن بر حیرانلقه آلقیشلاور .

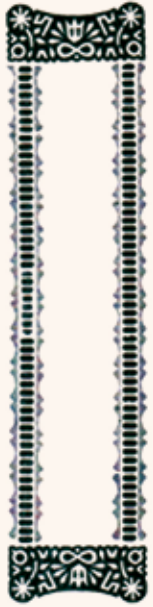
اوچ سنه اول... بوزمان عنائلی تاریخده حککامسی کوز یاشیه

Başkumandan Vekili Enver Paşa Hazretleri

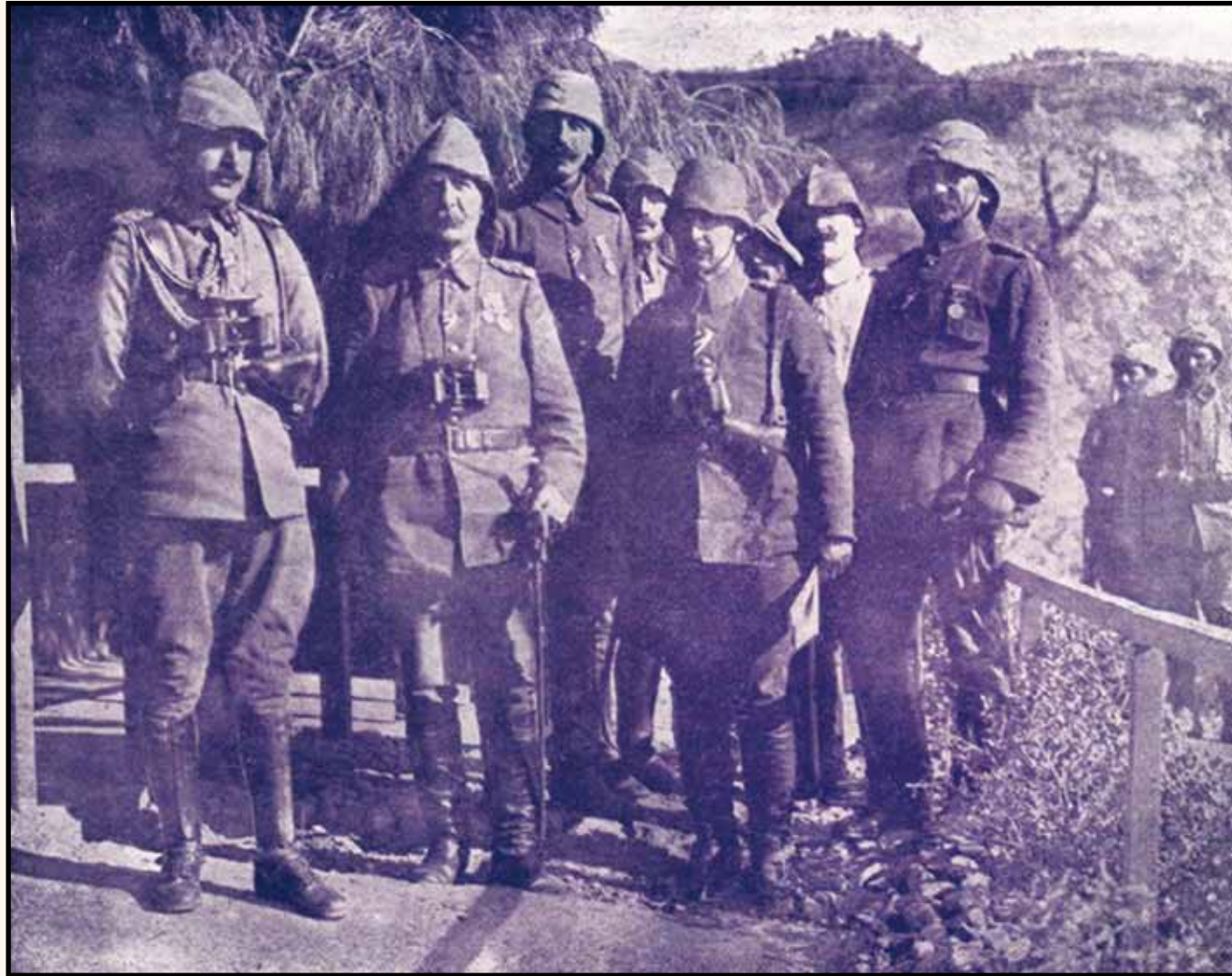
باش قوماندان وکیل انور پاشا حضرتلری
S. K. Enver Pascha, Vice-Generalissimus.
S. E. Enver Pacha, vice-généralissime.

Veliaht Yusuſ İzzeddin Efendi Hazretleri dışmana muvaffakiyetli bir taarruza bulunan askerleri teftiş ederken

ولی عهد یوسف عبدالین افندی حضرتلری دشمنه موفقیتلی برترشده بولغان عسکرلری تفتیش ایدوکن
Seiner Hoheit der Kronprinz Youssouf İzzeddin E. Endi inspektiert die gegen den feind zu einen erfolgreichen angriff vorbereitenden truppen.
S. A. I. Youssouf İzzeddine Effendi, h ritier pr sumptif du tr ne, inspectant les troupes qui ont ex cut  une offensive heureuse contre l'ennemi.

Başkumandan Vekili Enver Paşa Gelibolu harp cephesinde bir kolordu karargahında, yanlarında kolordu kumandanı Esad Paşa ve erkanı

پاش قوماندان وکیل انور پاشا کلبولی حرب جبهه سنده برقول اوردو قرارگاهنده ، یانلرنده قول اوردو قوماندان اسعد پاشا وارکانی
S. E. Enver Pascha Vice-Generalissimus im Quartier eines Armeecorps im Gallipoli Kriegsschauplatz, umringt vom Kommandant des 3. Armeecorps Essad Pascha und seine Kollegen.
Vice-g n ralissime S. E. Enver Pacha au front de Gallipoli dans le quartier d'un corps d'arm e entour  du commandant du m me corps d'arm e Essad Pacha, et de ses coll gues.

ORDU KUMANDANLARI

*Dördüncü Ordu Kumandanı Bahriye Nâzırı Cemal Paşa Hazretleri — Altıncı Ordu Kumandanı ve Yâver-i Has-ı Padişahî
Von der Goltz Paşa — Beşinci Ordu Kumandanı Liman Von Sanders Paşa*

büyük ve en kuvvetli düşmanlar karşısında neslinin ve dininin ananesine uygun bir kahramanlık ve fedakârlıkla cenkleşen muazzam ordumuzun altın destanını yazılar ve resimlerle ebedileştirmek, onu bütün dünyanın gözleri önüne yaymak için çıkıyor. Sevgililerini kurban verip yürekleri sızlarken vatanın istikbalini, o daima genç ve dinç ümidi ruhlarında sevip okşayan analar, babalar, kadınlar, kardeşler, kızlar, oğullar bu sayfalarda muazzam bir âile olan büyük ordunun şanlı menkıbelerinde ve levhalarında fertlerin şanını da sezerek öünecekler ve her şeyi en bitaraf bir beyinle muhakeme eden “yarın” bu sayfalara bakarak Avrupa’yı kırmızıya boyayan bu cihan cenginde Türkiye’nin mevkiini tayin edecek ve bununla onun hakkında katı i’lâmı verecek: Türkiye ölmeyecek; yaşayacak ve büyüyecek.

yazılacak bir devir, karanlık bir fetret zamanıydı. Meş’ûm Balkan Muharebesine devletimiz kuvvetiyle değil, zaafıyla atılmıştı. O zaman yabancı gazetelerin Avrupa’dan sürülüşümüzü sevinçli tasvirlerle gösteren yazılarını okur ve resimlerine bakarken avuçlarımız ihtiyarsızca alnımıza kapanır, yüreğimizden saklı bir yaranın kanları sızardı. Baktığımız cephelerden çabucak kaçıp ayrılan nazarlarımız, dâima içerimize çevrilip bağrımızdaki derin yarayı yakından görmek, onun kanlarına boyanmak isterdi. Fakat şimdi bu siyah mazinin yanında güneş gibi parlak, nûrunu istikbâle uzatıp yolumuzu gösteren bir bugün var. Şimdi omuzlarımızın üstünde başımız dik ve yüksek duruyor. Alnımız bütün dünyaya karşı aklığını teşhir ediyor.

İşte Harp Mecmuası, varlığımızda bu mühim inkılâbı yapan, en

اوردو قومندانلرى

دوردنچى اوردو قوماندانى وىخريه ناظرى جمال پاشا حضرتلى — آلتىنچى اوردو قوماندانى وياور خاص پادشاهى موندرغولتس پاشا — بىنچى اوردو قوماندانى ليمان فون ساندەرس پاشا

*S. E. Djemal Pascha Marineminister und Kommandant der 4. Armee. Von der Goltz Pascha Generaladjutant S.M. des Sultans, und Kommandant der 6. Armee. Liman von Sanders Pascha Kommandant der 5. Armee.
S. E. Djemal Pacha, ministre de la marine et commandant de la 4me armée.— Von der Goltz Pacha, aide de camp de S. M. I. le Sultan et commandant de la 6me armée.— Liman von Sanders Pacha, commandant de la 5me armée.*

بويوك واك قوتلى دشمنلر قارشىلىقىدا نسلنىڭ ودىنىڭ غەنىيەتىنى
اويغون رەقەماتلىق وىداكارلىق جەڭلىرىنىڭ مەغلۇپ اوردومىزنىڭ آلتىن
دىستانى يازىلار ورسىملىرىگە ابدىلىشىدىمىز، اوتتۇن دىنىڭ كوزلىرى
اوكىگە ياقىنچىچىقۇر. سوكىلىرىنى قىران وروب يورەكلىرى
سىزلارنىڭ وىداكارلىقى، اودانغا كىچىق ودىنىڭ ابدى روھلىرىنىڭ
سووب اوقشاين آتار، باير، قادىنلار، قارەشلىر، قىزلار، اوغللار
بوھىفەلەردە مەغلۇپ بولغان بويوك اوردونىڭ شانلىق مەغلۇپلىرىنىڭ
ولوحەلەردە فردلار شاتىدە سىزەرك اوكىگەچىك. ھەشەشلىك
بىطرف بىرەنلە مەغلۇپ بولغان بويوك اوردونىڭ شانلىق مەغلۇپلىرىنىڭ
قىرغىنىغا بويولغان بويوك اوردونىڭ شانلىق مەغلۇپلىرىنىڭ
ايدەچىك وىداكارلىقىنىڭ اوكىگەچىك قەدىمىي اعلامى وىداچىك :
تورگىيە ئولمەيەچىك ؛ ياشايچىق وىداچىق .

يازىلاچىق بىردور، قارائاق بىر فەرت زامانىدى . مەشھۇم بالقان
مەھرىمەنە دولتۇر قوتىلە دەكلىق شەھەرلىرىدى . اوزمان ياشايچى
غەنىيەتلىك اوردونىڭ سىزىقلىرىنىڭ سىزىقلىرىنىڭ كۆستەرن
يازىلارنى اوقور ورسىملىرىنىڭ باقارنىڭ اوقورلىرىنىڭ كۆستەرن
آلتىنچى قاپانلار ، يورەكلىرىنىڭ ساقلى بىرلەشكەن قانلىرى سىزاردى .
باقىدىمىز جەھەتلەردىن چابىچاق قاجوب آرىلان نظارلىرىنىڭ داغما
ايجىرىمىز چورەبىلەب باھەرىمەنەكى دىرىن ياراي ياقىندىن كورمىك ،
اوكىگەچىك قانلىرىنىڭ بويلىق ايتىردى . فقط شىمدى بو سىياھ مەشىنىڭ
پائىدە كۆنىشكى پارلاق، نورنى استىبالە اوزاتوب يولمىزى كۆستەرن
بر بو كون وار . شىمدى اوموزلىرىمىزنىڭ اوستىدە باشمىز دىك
و بويوك دوروبور ، آلتىنچى بوتون دىنىيە قارشى آقلىق تەشەببۇس
ايدىيور .

ايشەھرىمەنە وىداچىق وىداچىق بويلىق ايتىردى ، اوكىگەچىك

ORDU KUMANDANLARI

Birinci Ordu Kumandanı Esat Paşa — İkinci Ordu Kumandanı Vehib Paşa — Üçüncü Ordu Kumandanı Mahmud Kamil Paşa

İşte bu vaziyet bizi irademizin fevkinde olarak muharebeye sevk ediyordu; yalnız mesele hangi zümreyi iltizâm edeceğimizde kalıyordu. Halbuki bu mesele de kendi kendine tarihen halledilmiş gibiydi.

Karşımızda iki zümre bulunuyordu. Birisi bütün İslâm âleminin sükût ve izmihlâlini mûcip olan ve bilhassa Türkiye ile iki yüz seneden beri daima çarpışan Rusya'yı ihtiva eden İtilaf zümresi; diğeri de Bosna-Hersek'te sâkin ve adedi birkaç yüz bine bile varmayan İslâm ahâlisinin haricinde, hiçbir İslâm memleketi üzerinde tahakküm ve tasallutu olmayan, İslâm alemiyle henüz temasa gelmiş ve menâfii onun menâfii ile tevâfuk eden Almanya, Avusturya-Macar zümresiydi. Tereddüt kâbil miydi?

Aramızda öteden beri bâtil ve pek muzır bir akîde mevcuttu. Biz İngiltere'yi kendimiz için bir nevi hâmf telakkî ediyorduk.

TÜRKİYE'NİN VE İSLÂM ÂLEMİNİN KURTULUŞU

Umûmî harbin zuhûru, bizi tarihî bir vaziyet karşısında bulundurdu. Avrupa ve bütün dünya üzerinde tahakküm eden iki rakip zümre birbirine karşı çıkmışlardı. Herhangi bir tarafın galibiyeti, diğer tarafın mahkumiyetini ve binaenaleyh galiplerin dünya üzerinde hakimiyetini icap ettirecekti. Bizim gibi Harb-i Umûmî'nin muhitinde bulunan devletler, muharebe haricinde kalamazlardı. Er geç, ister istemez, muharebeye iştirak etmek mecburi idi. Tam ve sonuna kadar bîtarafılığı muhafaza edebilmek için azim ve herhangi bir zümrenin tazyikine münferiden karşı koyabilecek kuvvetlere mâlik olmak icap ederdi; bilhassa İstanbul ile Boğazlara sahip olarak Şark ile Garp arasındaki bütün kısa ve müsait yolları ihtiva eden Türkiye gibi bir devletin bîtarafılıkta sonuna kadar kalması imkan haricindeydi.

اوزدو قومندانلری

برنجی اوردو قوماندانی اسد پاشا — ایکنجی اوردو قوماندانی وهیب پاشا — اوچنجی اوردو قوماندانی عمود کامل پاشا
Essad Pascha Kommandant der 1. Armee.— Vehib Pascha Kommandant der 2. Armee.—
Mahmoud Kiamil Pascha Kommandant der 3. Armee.
Essad Pacha, commandant de la 1re armée.— Vehib Pacha, commandant de la 2me armée.—
Mahmoud Kiamil Pacha, commandant de la 3me armée.

ایشته بو وضعیت بزی اراده مزك فوقده اولارق محاربیه سوق اییدیوردی ؛ یالکز مسئله هانکی زمره بی التزام ایده چکمزده قالیوردی. حالبوکه بومسئله ده کندی کندیته تاریخیاً حل ایدلش کبی ایدی .

قارشیمزده ابکی زمره بولونیوردی. بریسی بوتون اسلام عالمک سقوط واضمحلالی موجب اولان و بالخاصه تورکیه ایله ابکی یوز سنهدن بری دایما چاریشان روسیه بی احتوا ایدن اتلاف زمره سی، دیگریده ، بوسنه-هرسکده ساکن وعددی بر قاق یوز بیگه بیله وارمیان اسلام اهلایسنگ خارجنده، هیچ بر اسلام مملکتی اوزرنده تحکم و تسلطی اولیان ، اسلام عالمیه هنوز تماسه گلش و منافی اونک منافی ایله توافق ایدن آلمانیا، آوستریا – ماجار زمره سیدی. تردد قابلیدی ؟

آرامزده اوتهدن بری باطل و یک مضر بر عقیده موجوددی. بز انکتره بی کندیز ایچون بر نوع حامی تلقی اییدیوردی .

تورکیه نك و اسلام عالمک قورتولوشی

عمومی حربك ظهوری ، بزی تاریخی بر وضعیت قارشیمزده بولوندوردی. آوروپا و بوتون دنیا اوزرنده تحکم ایدن ابکی رقیب زمره بر برینه قارشو چیمشلردی . هر هانکی بر طرفک غالیته ، دیگر طرفک محکومیتی و بناءً علیه غالبك دنیا اوزرنده حا کیتی ایجاب ایندیره چکدی . بزم کبی حرب عمومینک محیطده بولونان دولتر محاربیه خارجنده قالامازلردی . ار کچ ، ایستر ایستمز ، محاربیه اشتراك ایتمک مجبوری ایدی. تام و سوکنه قدر بیطرفانی محافظه ایده بیلمک ایچون عظیم و هر هانکی زمره نك تضیقته منفرداً قارشو قویله چک قوتلره مالک اولق ایجاب ایدردی ؛ بالخاصه استانبول ایله بوغازلره صاحب اولارق شرق ایله غرب آراسنده کی بوتون قیصه و مساعد یوللری احتوا ایدن تورکیه کبی بردولتک بیطرفلقده سوکنه قدر قاناسی امکان خارجنده ایدی .

Dahiliye Nâzırı ve Süvari Mülâzım-ı sânisî Talat Beyefendi

İslâm âleminin vahdetini temsil eden Türkiye devletine karşı hâmilik, hayr-hahlık mevkiinde bulunamazdı. Yalnız şurası vardı ki İngilizler bizim bu galatı rü'yetimizden pekala istifade ediyorlar; bir zamanlar Rusların, Hindistan'ı istila etmeleri ihtimalinden korkarak Hindistan'a giden bütün yolları kapatmak için Ruslara karşı bizim kuvvetimizi kullanmak yolunu biliyorlardı. Unutulmamalıdır ki bizim mağlubiyetimizle

Bu telakkî -nefs-i emirde şeref ve haysiyet-i millîye ile mütenasip olmadıktan başka- esasen hiçbir hakikate de müstenid değildi. Bugün Afrika'da, Hindistan'da ve Asya'nın diğer kıtalarında yüz otuz milyondan ziyade İslâm ahâlisini cebr ve tahakküm altında tutan ve cebr ve tahakkümünü tesis için birçok İslâm hükümetlerinin inkıraz ve izmihlâline sebep olmuş bulunan İngiltere, hiçbir zaman hilafet makamına, bütün

داخليه ناظري وسواري ملازم ثانيى طلعت بك افندي
Talaat Bey, minister des Innern und Lieutenant der Kavallerie.
S. E. Talaat Bey, ministre de l'intérieur et sous-lieutenant de cavalerie.

اسلام عالمك وحدتى تمثيل ايدن توركه دولته قارشى حاميلك، خيرخواهلق موقعنده بولونمازدي. يالكز شوراسى واردى كه انگليزلر بزم بو غلط رۇنجىدن بك اعلا استفاده ايدىورلر، بر زمانلر روسلر ك هندستانى استيلا اتمه لرى احتيالن دن قورقارلق هندستانه كيدن بوتون يوللرى قاباقچى ايجون روسلر قارشى بزم قوتىزى قوللانلق يولى بيايدىرلردى. اونوتولمايدىر كه زم مغلوبىتمزله

بو تالقى - نفس امرده شرف وحقيقت مليه ايله متناسب اولماقدن باشقه- اساساً هيچ بر حقيقتنده مستند ده كادى. بوكون آفرىقاده، هندستانده و آسيانك ديكر قطعه لرند بوز اوتوز ميليوندن زياته اسلام اهالىنى جبر و تحكم آلتند طومان و جبر و تحكمنى تاسيس ايجون بر جوق اسلام حكومتلرينك انقراض واضمحلاله سبب اولش بولونان انگلتره هيچ بر زمان خلافت مقامنه، بوتون

نتیجه انش اولان تورک - روس محاربه سندن سوکره ، انگلتره هیچ بر زمان کندی حصه سی اونو نامش ، هر دقه وجود منک بر پارچه سی فو یار مشدر . صلح زمان لرنده ایسه انگلتره هیچ بر زمان جدی و منادی بر صورتده بزم قولمه من ، جانلانمن ایچون جالیشامشدر . داخلده اساسلی ودواملی اصلاحات یابارق حائر بولوندیغمز مکنوز قوتلریغیزی تنظیم و تشکیل ایتهمن ایچون هیچ بر جدی تشبث و معاونتده بولونامشدر . دالما موجود قوتلریغیزدن استفاده ایدرک اوقوتلر ضمه اوغمرادینی زمان اولرک تعمیرنی دوشونمه مشدر . زیرا انگلتره دالما خلافت مقامندن ، بومقامک اسلام عالی اوزرنده کی نفوذندن توحش ایلهمش اولنک قوت بولماسنی آرزو ایتهمشدر .

روس - ژاپون محاربه سندن سوکره ایسه انگلتره آرتق یوزنده کی اوردیا برده سی بوس بوتون قالدیردی و دوغورون دوغوریه خلافت مقامنک احسانه عنم ایلهدی . زیرا بومحاربه دن سوکره روسلر شرقده انگلتره ایچون اوقدر وخیم برتهلکه تشکیل ایتیوردلردی . حالبوکه بری یانده برطرفدن آلمان تهلکسی موجود اولدینی کی دیگر طرفدن ده تورکیه و ایرانده ظهور ایدن انقلابلر ، اسلام ملتیرنک قیظ و انقباء آتاری کوسترمه باشلاماسی انگلتره نک اوتدندن بری و اهمه سی تعذیب ایدن اسلام تهلکسی میدانه قومشدی . انگلتره بونا ییخن سوکره آرتق دردسیله ایتهدی . قرارنی و بردی . ۱۹۰۷ سنه سنده روسیه ایله عقد ایتش اولدینی مقالوله موجنبجه روسیه به تورکیه و ایران حقنده آجیق بونو و بردی . روسیه ایسته دیکی کی حرکت ایدمیلیردی . زواللی ایرانک باشنه کلن فلاکتلر جمله منک معلومیدر . روس قازاقلری ایرانک هرجهتی آتالری آلتنده جیکنه یه رک ، ایران مجلس ملیسی قان و آتش ایچنده طاغیتدی ، ایران استقلاللی اوزربنه آغیر اللرنی وضع ایلهدی . سکنر سنه درکه بومملکت منادی پریشانلق ایچنده یو واردلانمده واک نامدار ، اک دکرلی اولادی روس خونخوارلقنه قربان اولمده در .

روسیه و روسیه نک متفقلری اولان انگلتره و فرانسه بزم قارشیده عینی صورتده حرکت ایتک ایسته دیلر ، بزیده رقاشیق صو ایچنسد بونغمیه عنم ایلهدیلر . مشروطیتک اعلانی کونزدن بری بو اوج دولتک بزم باشمز کتیردکلری بوتون فلاکتلر جمله مزجه معلومدر . بوتون بو فلاکتلری نتویج ایتک ایچون اک سوکره بالقان اتحاد و محاربه سی وجوده کتیردیلر . صلح قونفرانسی انساننده بزم قارشی آلتش اولدقلری وضیتده هرکس خاطر نده در ! ایشته اسلام عالتک یوزده طقسان سکنرنی جبر و ظلم آلتنده طوفان ، بوتون اسلام حکومتلرنک اقراضنه سبب اولمش و صولک ایکی اسلام دولتکده احساننی تصمیم ایتش بولونان ائتلاف زمزمه نه قارشی جبقمق بزم ایچون عا دنا برمه رس وظیفه ماهیتنی کسب ایتهدی . باشمزده بولونان حکومت آدملری شسرو وظیفه بی ایضا ایتکده

تردد ایتهدیلر . ورسنه محاربه دن سوکره - قهرمان اوردولریغیزک ابراز ایتش اولدقلری شجاعت ، یارارلق و فداکارلق سایه سنده - بوکون بمحمدالله انتقاملریغیزی بوعقور دشمنلردن آلتش اولدق . آرتق کرک تورکیه ، کرک بوتون اسلام عالی ایچون بوبوک و کنیش برسعادت ساحه سی آچیلماق اوزرهدر . تورک آدی ، اسلام حیثیتی بکیدن احسا ایدیلدی . قارشیمزده پارلاق و بیکی بردور طوریبور و بزی بکله و ر ، بودوری بزم آجان ، باشمزی بوکلتن ، اوزریغیزده کی بوتون لکلری قانلری ایله سیلهرک بزی امیدلر ایله جانلاندیران اوفداکار ، قهرمان اوردولریغیزه واوللری اداره ایدن مهارتلی اللره بیکلرجه سلام ...

آغا ارغنی احمد

شعر

آلتین ایشیق

۱

ساواش

نوتوکنک^۱ بر چیچکلکی اوواسی
اولش ابدی کیکلرک بوووسی .

ملکه بیدی بو سوردونک باشنده
آلا کییک ، هنوز اون دورت باشنده .

اولو تا کری یاراتمشدی بو قیزی
بر یوزنده کوزه لکلک بیله بیزی .

دولاشبردی کاه آلتابده ، کاه چینده ؛
آشی یوقدی بریلرک ایچنده .

کونش کی نور صاباجی کزه ردی ،
بییک عاشقک یوره کنی آزه ردی .

اونی کورمن بوتون دایس^۲ ، لر دابه^۳ ، لر
ایستلردی کوزلریله بییلر .

اومم قاجار ، همده دونوب باقاردی ،
« اوغان^۴ » لری هپ یشنه طاقاردی ...

❁

آلا کییک قیره جیقدی بر کیجه ،
هرکس اوپور ایکن سس سز ، کیز ایجه ،

۱ — اورخون اولکهنده سکی تورک ترک حکومت قری که خاقان اوراده او شوروردی .
کول تکین کتابهنده و چین تاریخ نده اسمی کچر .
۲ — تورک اسامی نده سیات ملی . سلطان اقدیرنک مولننده « لطف ایسه » چرد
ایسی « تعمیرلری واردر » ایسیز کله . بونا جتنه لانه موجوددر .
۳ — تورک اسامی نده او ، عاله و قییه ریسه . و غرب اسامی نده کی « مان » اک
یقالی . اسمی تورکیه ده « ایلی » و « ایلی » سردورنده اسمی کچر .
۴ — اسمی تورکیه ده « اومق » آکلارن معناسی کایر . اوغان ، حکیم و قدر معناسی
معبوده و بریلن اسم .

neticelenmiş olan Türk-Rus muharebesinden sonra, İngiltere hiçbir zaman kendi hissesini unutmamış, her defa vücudu-muzun bir parçasını koparmıştır. Sulh zamanlarında ise İngiltere hiçbir zaman ciddi ve mütemâdî bir surette bizim kuvvetlenmemiz, canlanmamız için çalışmamıştı. Dahilde esaslı ve devamlı, ıslahat yaparak hâiz bulunduğumuz meknûz kuvvetlerimizi tanzim ve teşkil etmemiz için hiçbir ciddî teşebbüs ve muâvenette bulunmamıştır. Daima mevcut kuvvetlerimizden istifade ederek o kuvvetler zaafa uğradığı zaman onların tamirini düşünmemiştir. Zira İngiltere daima hilafet makamından, bu makamın İslâm âlemi üzerindeki nüfuzundan tavahhuş eylemiş ve onun kuvvet bulmasını arzu etmemiştir.

Rus-Japon muharebesinden sonra ise İngiltere artık yüzünde-ki Avrupa perdesini büsbütün kaldırdı ve doğrudan doğruya hilafet makamının imhasına azmeyledi. Zira bu muhare-beden sonra Ruslar, Şark'ta İngiltere için o kadar vahim bir tehlike teşkil etmiyorlardı. Halbuki beri yanda bir taraftan Alman tehlikesi mevcut olduğu gibi diğer taraftan Türkiye ve İran'da zuhur eden inkılablar, İslâm milletlerinin tegayyüz ve intibah âsârı göstermeye başlaması İngiltere'nin öteden beri vahimesini ta'zib eden İslâm tehlikesini meydana koymuştu. İngiltere bu tarihten sonra artık tereddüt bile etmedi. Kararını verdi. 1907 senesinde Rusya ile akdetmiş olduğu mukavele mucibince Rusya'ya, Türkiye ve İran hakkında açık bono verdi. Rusya istediği gibi hareket edebilirdi. Zavallı İran'ın başına gelen felaketler cümlemizin malumudur. Rus Kazak-ları İran'ın her cihetini ayakları altında çiğneyerek, İran meclis-i millîsini kan ve ateş içinde dağıttı. İran istiklali üzeri-ne ağır ellerini vaz eyledi. Sekiz senedir ki bu memleket, mütemâdî perişanlık içinde yuvarlanmakta ve en nâmdâr, en değerli evladı Rus hunharlığına kurban olmaktadır.

Rusya ve Rusya'nın müttefikleri olan İngiltere ve Fransa bize karşı da aynı surette hareket etmek istediler. Bizi de bir kaşık su içinde boğmaya azmeylediler. Meşrutiyetin ilanı gününden beri bu üç devletin bizim başımıza getirdikleri bütün felaket-ler cümlemizce malumdur. Bütün bu felâketleri tetvîc etmek için en sonra Balkan ittihad ve muharebesini vücuda getirdi-ler. Sulh konferansı esnasında bize karşı almış oldukları vazi-yet de herkesin hatırlındadır.

İşte İslâm âleminin yüzde doksan sekizini cebr ve zulüm altında tutan, bütün İslâm hükümetlerinin inkırâzına sebep olmuş ve son iki İslâm devletinin de imhasını tasmin etmiş bulunan İtilaf zümresine karşı çıkmak bizim için âdetâ bir mukaddes vazife mahiyetini kesb etmişti.

Başımızda bulunan hükümet adamları şu vazifeyi ifâ etmekte

tereddüt etmediler ve bir sene muharebeden sonra -kah-raman ordularımızın ibraz etmiş oldukları şecaât, yararlık ve fedakarlık sayesinde- bugün bihamdillah intikamlarımızı bu akûr düşmanlardan almış olduk. Artık gerek Türkiye, gerek bütün İslâm âlemi için büyük ve geniş bir saâdet sahası açılmak üzeredir. Türk adı, İslâm haysiyeti yeniden ihya edil-di. Karşımızda yeni ve parlak bir devir duruyor ve bizi bekli-yor. Bu devri bize açan, başımızı yükselten üzerimizdeki bütün lekeleri kanları ile silerek bizi ümitler ile canlandıran o fedakar, kahraman ordularımıza onları idare eden mahâretli ellere binlerce selam...

Ağaoğlu Ahmet

Şiir

ALTIN IŞIK

1

SAVAŞ

Ötüken'in1 bir çiçekli ovası

Olmuş idi geyiklerin yuvası.

Melekeydi bu sürünün başında

Alageyik, henüz on dört yaşında.

Ulu Tanrı yaratmıştı bu kızı

Bir yüzünde güzelliğin yıldızı

Dolaşırdı gah Altay'da, gah Çin'de;

Eşi yoktu perilerin içinde.

Güneş gibi nur saçarak gezerdi,

Bin aşığın yüreğini ezerdi.

Onu gören bütün “Is2”lar “Eye3”ler

İsterlerdi gözleriyle yiyeler.

O hem kaçır, hem de dönüp bakardı,

“Oğan4”ları hep peşine takardı...

Alageyik kıra çıktı bir gece,

Herkes uyur iken sessiz, gizlice,

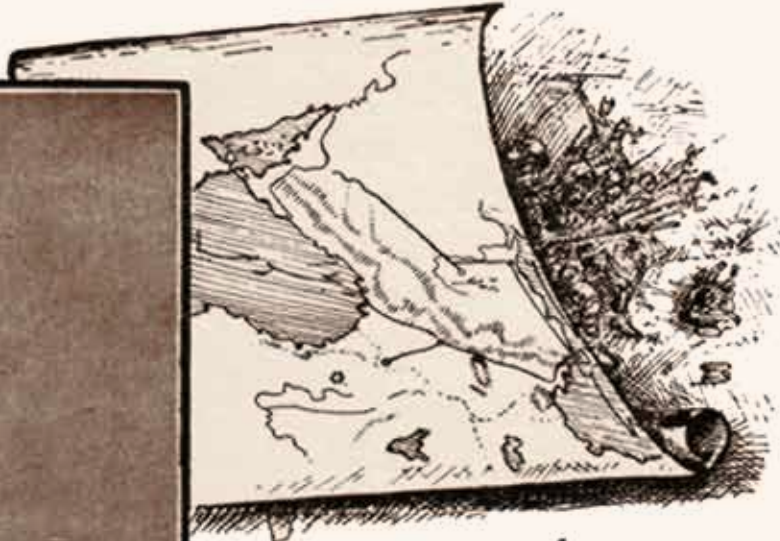
1- Orhon ülkesinde eski Türklerin hükümet makarı ki hakan orada oturur-du. Kültigin kitabesinde ve Çin tarihlerinde ismi geçer.

2- Türk esatirinde sıyanet meleği. Süleyman Efendi'nin mevlidinde “Lütf-i ısı, cûd ısı” tabirleri vardır. Issız kelimesi bu münasebetle lisanda mevcuttur.

3- Türk esatirinde ev, aile ve kabile perisi; garb esatirindeki “man”ın muka-bili. Eski Türkçede “idi” ve “izi” suretlerinde ismi geçer.

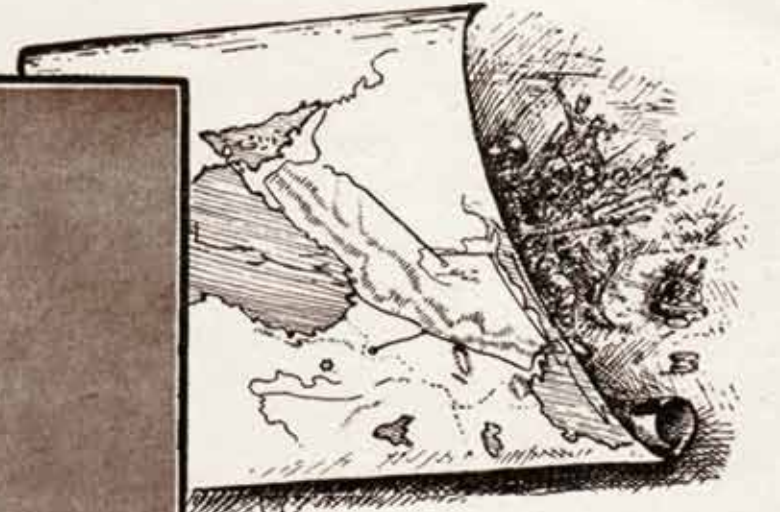
4- Eski Türkçede “omak” anlamak manasına gelir. Oğan, hakim ve kadir manasına, mabuda verilen isim.

YAŞAYAN ÖLÜLER

1. Üçüncü Ordu Kumandanı Merhum Hafız Hakkı Paşa — 2. Merhum Hafız Hakkı Paşa Erzurum'da endahat tecrübesi yaparken; yanında Erzurum Valisi Tahsin Bey.

ياشايات ئۆلۈر

۱. اوچۇنچى اوردو قوماندانى مرحوم حافظ حق پاشا — ۲. مرحوم حافظ حق پاشا ارىزرومدا انداخت تجربىسى ياپاركن ؛ ياندا ارىزروم واليسى تحىق بك .
Seliger Hafiz Hakkı Pascha, Kommandant der 3. Armee.
Seliger Hafiz Hakkı Pascha im Begriffe Schiessenübungen zu machen in Erzerum. Tahsin Bey Staatshalter von Erzerum.
Fou Hafiz Hakkı Pacha, commandant de la 3me armée.
Fou Hafiz Hakkı Pacha faisant des exercices de tir à Erzeroum. — Tahsin Bey gouverneur général d'Erzèroum.

پاشایان اولوز

مرحوم حافظ حق پاشا

ملتک ، عرقک و دینک ازلی وابدی دشمنله چارپیشوب توران قابیلری آجغه اوغراشان عثمانلی اوردوسی کنج وقیمتلی بر قوماندان غالب ایتدی . حیانتک اقلرئده الک روح آلیجی بر امیدک طلوعی کوروب نورله ایصیانمادن حیات کندینی برافان بو ناکام ٹولونک سوکیلی ونجیب خیالی توراه باقان هرئورک کوزی مانتک آتشیله یاقاجق .

حافظ حق پاشا ۱۲۹۵ سنه‌سنده مناسترده دوغدی . سواری ملازم الی حاجی -لیل اقلدینک اوغنددر . کوچوک یاشنده عائله‌س‌له برابر سیروز وکوبریلده بولوندی واوزمان حافظ اولدی . باباسی جبه کیدوب مکهمکرده اولدکدن سوکره والدہ‌سیله برابر مناستره دونه‌رک اوراده عسکری رشده واعدادیه‌سنه سوکره استانبوله کلوب حربیه مکتبنه دوام ونحصیلنی اکمال ابله صنفک برنجیسی اولارق ۱۳۱۸ سنه‌سنده ارکان حربیه یوزباشیلده چیقدی عسکرلکک اوچ صنفده فعلاخدمت ایتک اوزره مختلف قطعه‌له صبره‌سیله تعین اولوندی . مناسترده طوبجی خدمتده ایکن بولونکی پک مکمل یتیشدبردیکی کبی بولغار اختلال قومته‌لرئک تعقیباتنده بویوک یارداقلر کوستردی . بر دفعه کوچوک برمرقره‌بله مناستردن اوچ‌ساعت مسافده چاپاری قریه‌سنده چارپیشدی بولغار چته‌لرنی محو ایتدی ، مناستردن بش ساعت اوزانده کاوان قریه‌سنده عسبان وکلایابه تحصن‌ایدهن بولغارلری تأدیپ ونحصن برلرنی نخری- ایتدی . بو سنائر مدتی پتیروب سلائیک منطقه قومانداننی رفاخته تعین اولوندن سوکره‌ده اشقیا تعقیلرئده پک چوق غیرت کوستردی ، هله بردفعه بولغار اشقیا‌سنک تحصنکاهی اولان یکبجه کولنه کوکهنه قدر کیره‌رک سو ویا‌تاقلار ایچنده عاسلری پریشان ایتدی وپونک قیجه‌سنده شدلی برتیفوخته‌لغه‌طوتولدی . ۱۳۲۰ سنه‌سنده قول آغاسی ، ۱۳۲۴ ده ییکبائشی اولدی .

سلائیکده مشروطیتک استحصالی ایچین چالیشانلرله برابر بو اوغورده صرف ایتدیکی جهد ، کوستردیکی حمیت ، فداکارلق اثرلری عثمانلی انقلابی تاریخنده آدنه بویوک برشرف بری آیراجق ماهیتده‌در . مشروطیتی متعاقب ارکان حربیه دوردنجی‌شعبه‌سنه وصوکره ویا‌نه سفارتی آتاشه میلتئرلکهنه تعین‌ایلدی . ۳۱ مارت‌اختلالنده ، قورولماسنده کندی ال‌کده بویوک برامکی کین مقدس بناتک سارصیلدیننی کوره‌رک همان ویا‌نه‌نی ترک ابله حرکت اوردوسنه التحاق ایدوب استانبوله‌کادی . اوزمان تشکل ایدهن دیوان حرب عرفی هیئت تحقیقیه‌سنه مأموراولدی . بومأموریت پنتجه یکیدن ویا‌نه‌یه عودت ایتدی . ۱۳۲۵ کانون ثانیسنده استانبوله جلب اولونارق اوردو وفرقه قوماندانلرئک صلاحیتی داخلنده بولونانومقام نظارتدن استیفاتنی اقتضایایدهن‌امورمه‌صالحک‌نوع ودرجه‌لرئک تعین‌ووظیفه‌لرک تفریق ومعاملات‌قلیه‌تک بسط‌برطرزه ارجای‌ایچون‌تشکل

روحی دالمش بر اسرارلی سودایه ،

بو سوزلری سویلوردی سیاه :

« باق ، بو قارلر ناصیل آیاز ،
نیم تم داها بیاض !
باق ، بوکلر ناصیل کورپه ،
نیم یوزم داها پنجه !
باق ، بو کومور ناصیل سیاه ،
نیم صاچم داها کراه !

هللادی آئی کین کیجه ،
نیم قاشم داها ایچہ !
لکلیدر بلکه کونش ،
نیم کوکلم صافی آتش ! »

۱ — یوخیالار برقرغیز جورکوستدن آغشدر .

Yaşayan Ölüler

MERHUM HÂFİZ HAKKI PAŞA

eden komisyona memur oldu. 1326 Nisan'ında Viyana'ya avdetle eylülde birinci ve ikinci ordular tarafından icrâ olunacak manevrada hakem sıfatıyla bulunmak üzere tekrar davet edildi. Kânûn-ı evvelde Erkân-ı Harbiyye Üçüncü Şubesi'ne ve kânûn-ı sâniye Teşkilat-ı cedidede Birinci Kolordu Erkân-ı Harbiyye Riyaseti Vekâleti'ne tayin olundu. 1327 Kânûn-ı sânişinde Bulgaristan Veliahdı Prens Boris'in Senrişt'e (?) vusûlü münasebetiyle Bulgaristan'da icrâ edilen merasimde bulunmak üzere gönderilen heyetle beraber gitti. Çatalca Müdâfaasında sol cenah muharebelerindeki gayret ve fedakarlığına mükâfaten 1329 Kânûn-ı evvelinde kaymakamlığa terfi ile, Erkân-ı Harbiyye Üçüncü Şubesi'ne memur edildi. Balkan Muharebesi'nin meş'ûm neticesinden beri kendisi ordunun gençleşmesi fikrinin hâr ve musirr bir taraftarıydı. Nihayet bu emeli tahakkuk etti. Yeni teşkilatın icraası sırasında Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye İkinci Reis-i Sânilîği'ni deruhte eyledi.

21 Temmuz 1330 seferberliğinde Başkumandanlık Vekaleti Erkân-ı Harbiyyesi Reisi Sânişi ve aynı senenin teşrin-i sânişinin on altısında üç sene hazarı-kıdem zammıyla miralay ve yirmi beşinde Kafkas harp cephesinde Onuncu Kolordu kumandanı oldu. Kânûn-ı evvelin yirminiside mirlivalığa terfi ve yirmi sekizin-de Üçüncü Ordu kumandanı tayin edildi.

Merhumun Kafkas harp cephesinde bulunduğu iki ay kadar müddet zarfında gösterdiği şecâat ve dirayet-i askeriyenin, hayatı istihkâr edici kahramanlığın ve fedakarlığın hikayesi Osmanlı ordusunun bir altın kitabı olmağa lâyıktır. Bütün hayatında zeki, malumatlı, vazifesini bilen ve canını vatanına vakfeden bir asker olmuştu. Ölümü de öyle oldu. Hasta askerleri pek yakından teftiş ve nezaret altında bulundurmak için kendini korumakta gösterdiği kaygısızlık yüzünden kânûn-ı sânişinin yirmi birinde lekeli tifoya yakalandı ve dokuz gün sonra Erzurum'da vefat ederek şehrin kalbinin en ince duygularıyla merbut olduğu Kafkasya'nın güzel beldesinin ismini taşıyan, Karskapısı civarında defnedildi. Allah ona rahmet eylesin ve Osmanlı ordusuna bu acıyı unutturmasın.

Merhum aynı zamanda pek kıymetli bir muharrirdi. Şanlı Asker, Bozgun isimli kitapları yalnız askerlerin değil, herkesin zevk ve istifade ile okuyacakları eserlerdendir. Bunlardan başka Bozgun'a zeyl olarak yazdığı Yiğitlik ve Birlik nâmında gayrı-matbu bir kitabı olduğu gibi Şûra-yı Ümmet ve Tanin gazetele-ride Vicdânî imzasıyla ve imzasız birçok makaleler de neşretmiştir.

Ay göz kırptı yanındaki yıldıza,

Dedi: Yoldaş, dikkatle bak, bu kız.

Gece vakti böyle تنها geziyor,

Kalbim bunda bir aşk izi seziyor.”

Bu esnada altın ışık boşandı,

Geyik bir nur sütunuyla kuşandı:

Üzerine bir al duvak saçtılar,

Ay'la yıldız utandılar, kaçtılar.

Nur içinde gizli kaldı güveyi,

Gelin bile göremedi bu beyi...

Milletinin, ırkının ve dininin ezeli ve ebedi düşmanııyla çarpışıp Turan kapılarını açmaya uğraşan Osmanlı ordusu genç ve kıymetli bir kumandan kaybetti. Hayatının ufuklarında en ruh alıcı bir ümidin tulûunu görüp nûruyla ısınamadan hayata ken-dini bırakan bu nâkâm ölünün sevgili ve necip hayali Turan'a bakan her Türk gözünü mâteminin ateşiyle yakacak.

Hâfız Hakkı Paşa 1295 senesinde Manastır'da doğdu. Süvari mülâzım-ı evveli Hacı Halil Efendi'nin oğludur. Küçük yaşında ailesiyle beraber Siroz ve Köprülü'de bulundu ve o zaman hâfız oldu. Babası hacca gidip Mekke-i Mükerreme'de öldükten sonra validesiyle beraber Manastır'a dönerek orada askerî rüşdiye ve idadiyesine sonra İstanbul'a gelip harbiye mektebine devam ve tahsilini ikmal ile sınıfının birincisi olarak 1318 sene-sinde erkan-ı harbiye yüzbaşılığına çıktı. Askerliğin üç sınıfında fiilen hizmet etmek üzere muhtelif kıtalara sırasıyla tayin olun-du. Manastır'da topçu hizmetindeyken bölüğünü pek mükem-mel yetiştirdiği gibi Bulgar ihtilaf komitelerinin takibatında da büyük yararlıklar gösterdi. Bir defa küçük bir müfreze ile Manas-tır'dan üç saat mesafede Çaparı karyesinde çarpıştığı Bulgar çetelerini mahvetti. Manastır'dan beş saat uzakta Kavan karye-sinde isyan ve kiliseye tahassun eden Bulgarları te'dib ve tahas-sun yerlerini tahrip etti. Bu staj müddetini bitirip Selanik Mıntıka Kumandanlığı refâkatine tayin olunduktan sonra da eşkıya takiplerinde pek çok gayret gösterdi. Hele bir defa Bulgar eşkyasının tahassungâhı olan Yenice Gölü'ne göğsüne kadar girerek su ve bataklıklar içinde âsîleri perişan ettiği ve bunun neticesinde şiddetli bir tifo hastalığına tutuldu. 1320 senesinde kolağası, 1324'te binbaşı oldu.

Selanikte meşrutiyetin istihşâli için çalışanlarla beraber bu uğurda sarf ettiği cehd, gösterdiği hamiyyet, fedakarlık eserleri Osmanlı inkılâbı tarihinde adına büyük bir şeref yeri ayrılacak mahiyettedir.

Meşrutiyet'i müteakip Erkan-ı Harbiye Dördüncü Şubesi'ne ve sonra Viyana Sefareti Ateşe Militerliği'ne tayin edildi. 31 Mart İhtilali'nde, kurulmasında kendi elinin de büyük bir emeği geçen mukaddes binanın sarsıldığını görerek hemen Viyana'yı terk ile, Hareket Ordusu'na iltihak edip İstanbul'a geldi. O zaman teşekkül eden Dîvan-ı Harb-i Örfî Heyet-i Tahkikası'na memur oldu. Bu memuriyet bitince yeniden Viyana'ya avdet etti 1325 Kânûn-ı sânişinde İstanbul'a celb olunarak ordu ve fırka kumandanlarının salâhiyeti dahilinde bulunan ve makam-ı nezâretten istizanı iktiza eden umur-ı mesalihin nev ve derece-lerinin tayin ve vazifelerin tefriki ve muâmelât-ı kalemiyenin basit bir tarza ircâi için teşekkül

Ruhu dalmış bir esrarlı sevdaya,

Bu sözleri söylüyordu semaya:

“Bak, bu karlar nasıl ayaz,

Benim benim daha beyaz!

Bak, bu güller nasıl körpe,

Benim yüzüm daha penbe!

Bak, bu kömür nasıl siyah,

Benim saçım daha gümrah!

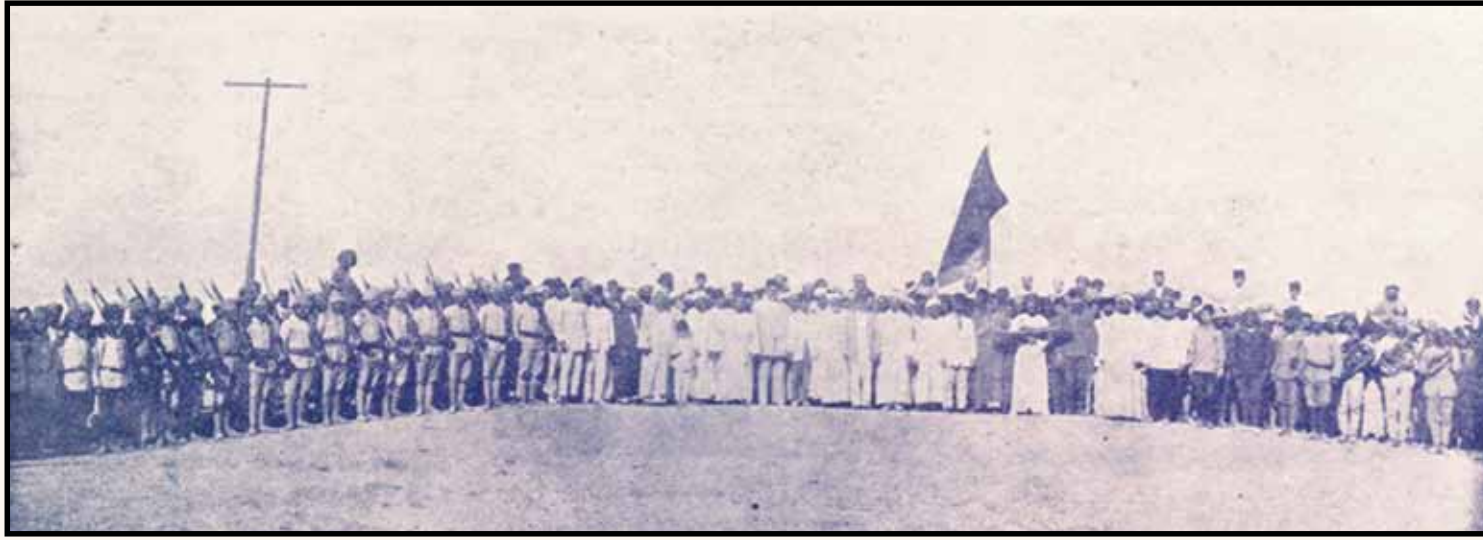
Hilaldi ay geçen gece,

Benim kaşım daha ince!

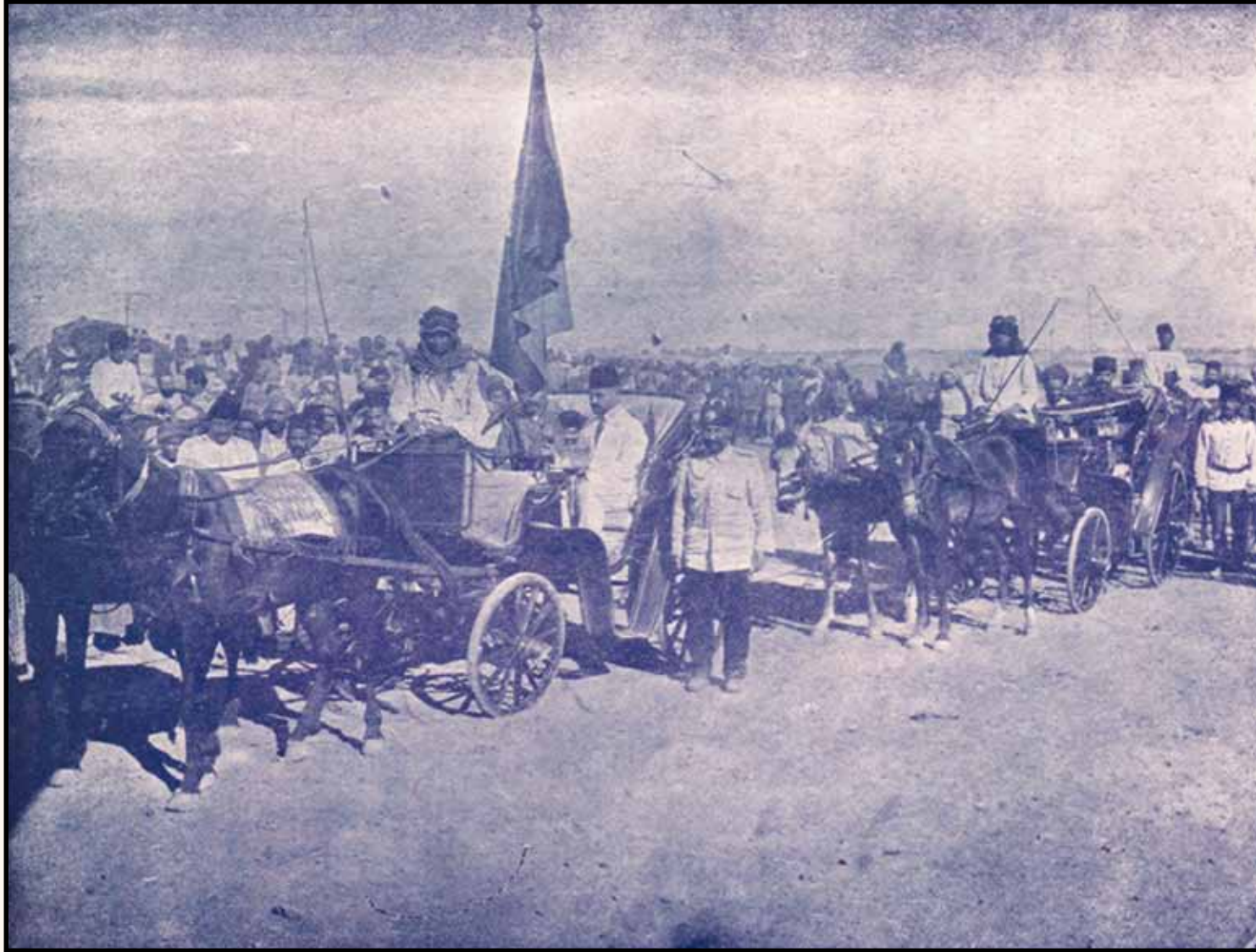
Lekelidir belki güneş,

Benim gönlüm safî ateş!”

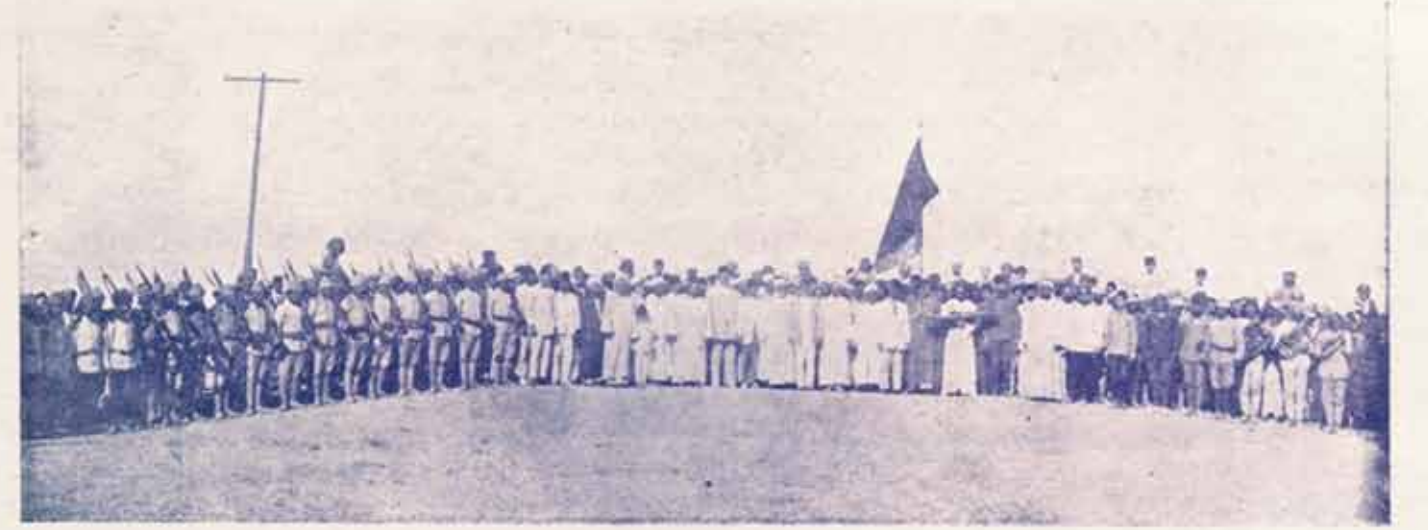
1- Bu hayaller bir Kırgız türküsünden alınmıştır.

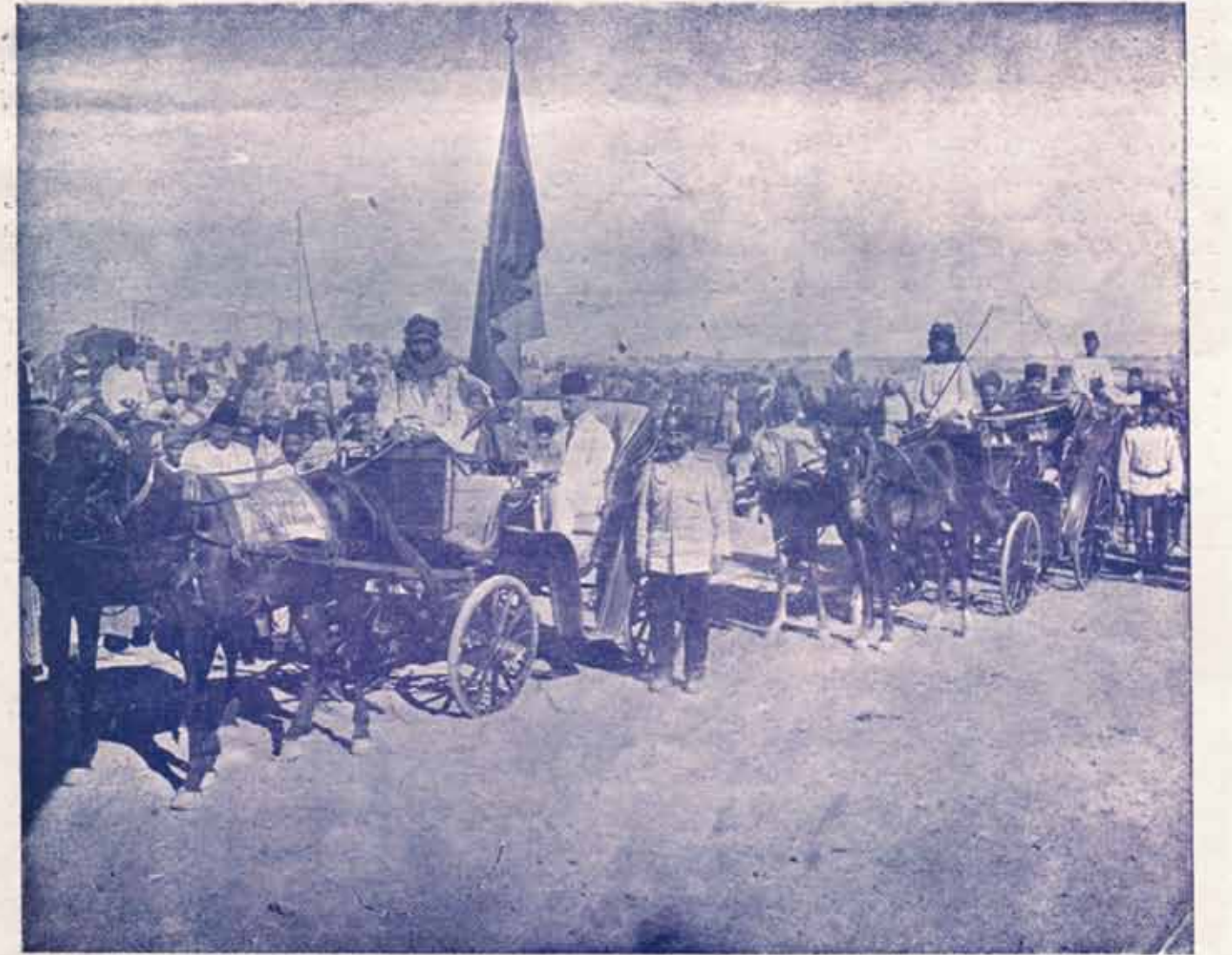
İmam Hüseyin Hazretlerinin merkadinde mahfuz tarihî sancak ve kılıcı orduya îsâl eden heyet Bağdat'ta

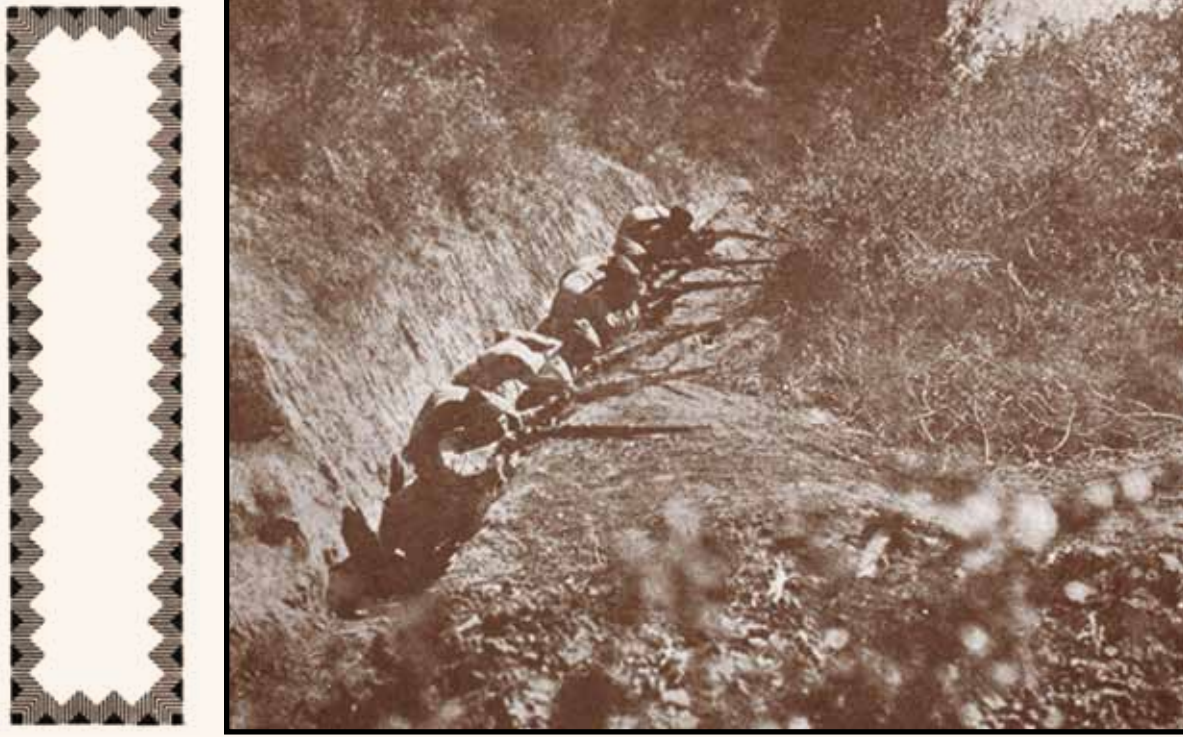
Sancak ve kılıcı mevkiîdan kışlaya nakli

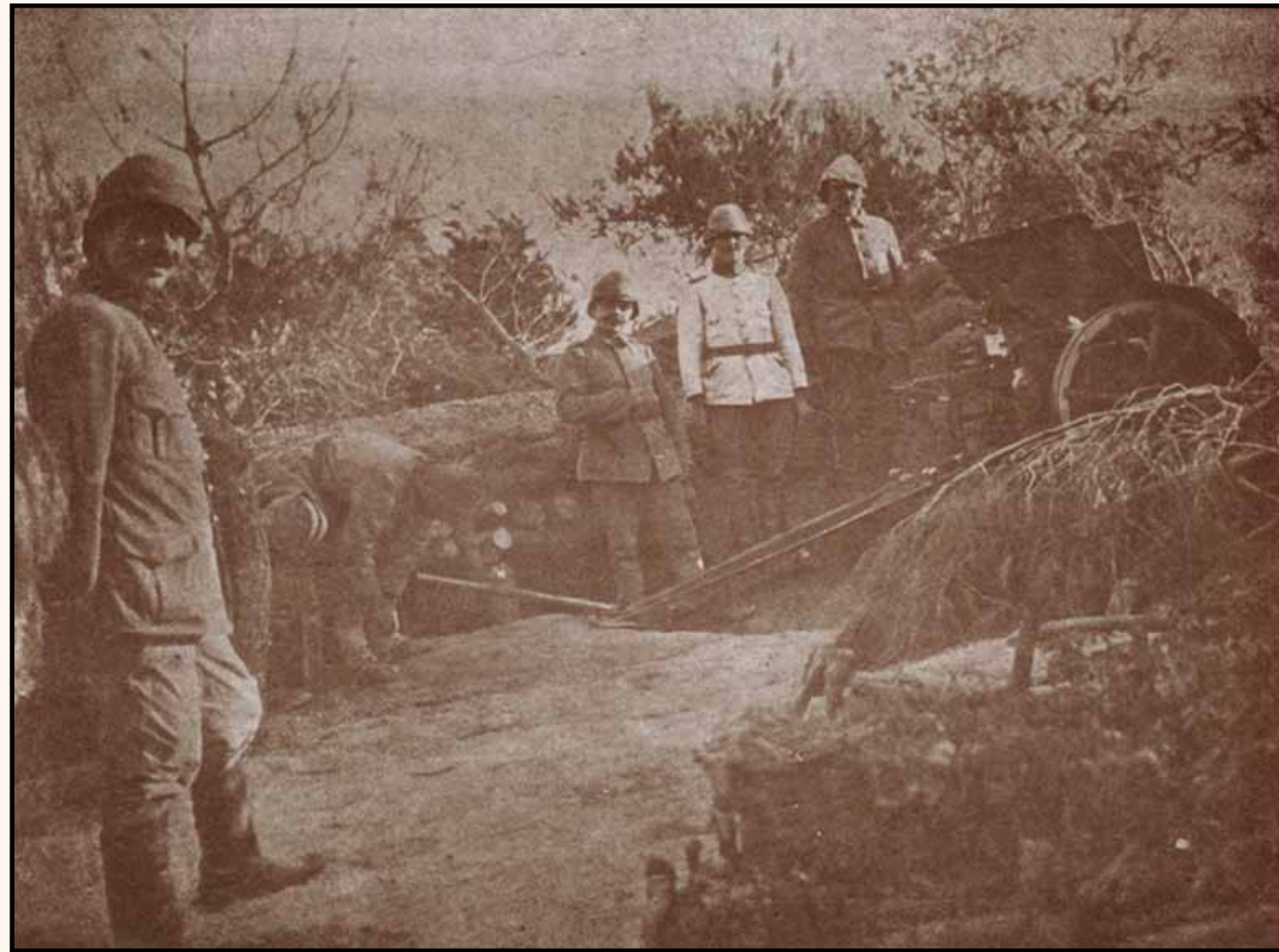
امام حسين حضرتلرينك سرقدندە محفوظ تاريخى سانجاق و قىلچى اوردو يە ايسال ايدەن هيئت بغداددە
Die Kommission die der Armee das historisch Schwert und Fahne; gebracht hat, welche im Museeum von Imam Hussein lagen.
La commission qui a apporté à l'armée l'épée et le drapeau historiques qui étaient dans le mausolée d'Imam Housséin.

سانجاق و قىلچىك موقعدن قىتلايه نقل
Uebertragung von der Fahne und des Schwerts von der Station in die Kaserne.
Transfert du drapeau et de l'épée de la station à la caserne.

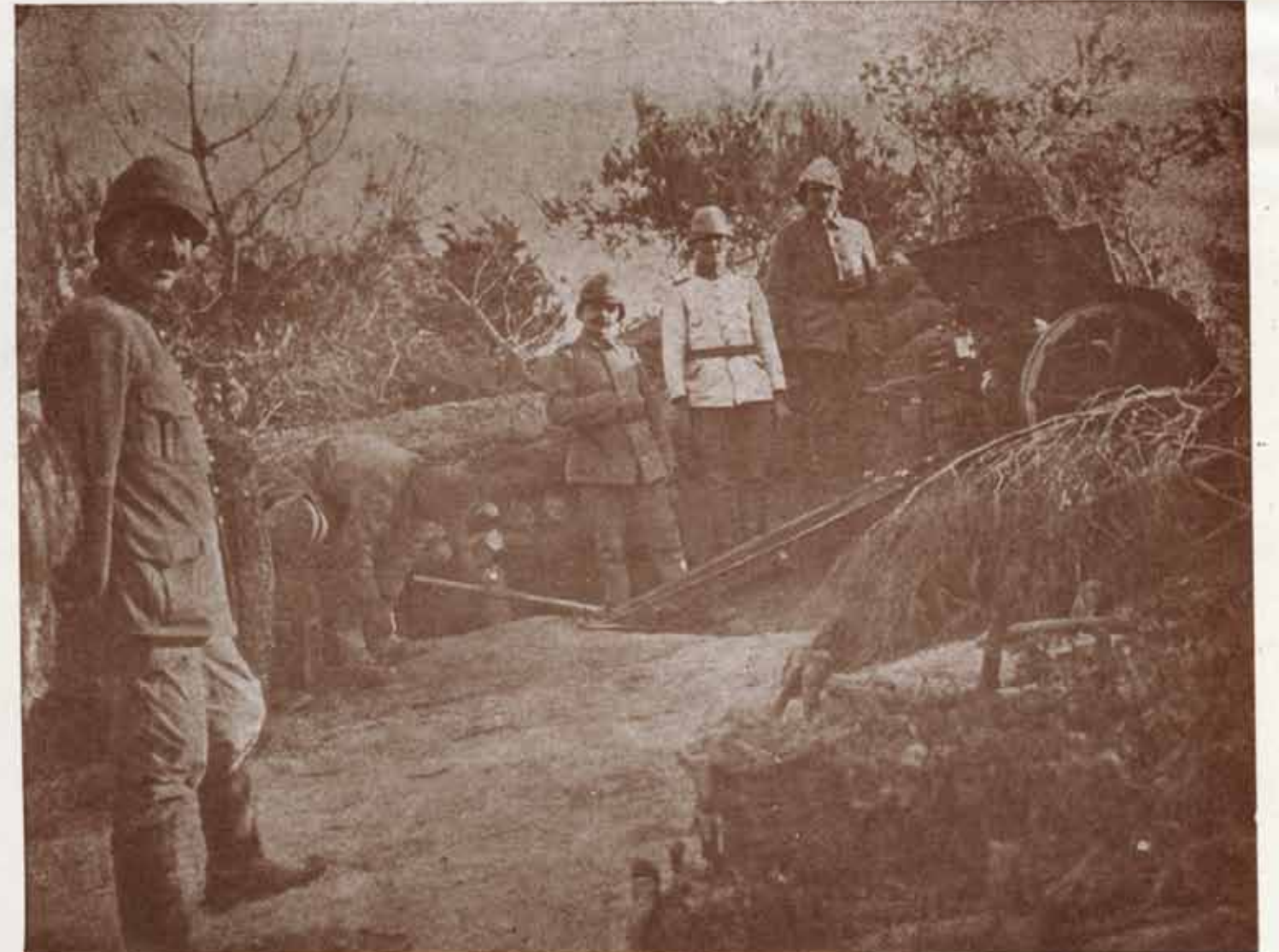
Gelibolu harp sahasında: Siperlerde düşman gözleyen askerler

Gelibolu harp sahasında: Top başında

کلیپولی حرب ساحہ سندہ: سپرلده دشمن کوزلین عسکرل
Im Front von Gallipoli: Die Soldaten in den Schutzgräben beobachten den Feind.
Sur le front de Gallipoli: Les soldats dans les tranchées observant l'ennemie.

کلیپولی حرب ساحہ سندہ: طوپ باشنده
Im Front von Gallipoli: Zum Schiessen bereit.
Sur le front de Gallipoli: Prêts au tir.

Fakat Türk'ün yasasına uydular,
Soydaşlara hürmet hissi duyular.
Bir geyiği gören ona çatmazdı,
Selam verir geçerdı, ok atmazdı.
Altın yurtta barındılar yıllarca,
Çoktu sülün, keklik, tavşan, karaca.
Yad il yoktu, muharebe olmazdı;
Sevgi çoktu, sevinç çoktu, gam azdı.
Lakin bir gün Tavonk uydu nefsi-
ne, Bir ok attı, kıydı kendi cinsine.
Bir geyiği avlayarak pişirdi,
Kursasını dost kaniyla şişirdi.
Pişirirken bir et düştü toprağı,
Bu et yerken lezzet verdi damağa.
Toprak meğer tuzlu imiş, anladı,
Aş tuzlamak oldu onun icadı.

Yorulmuştu daldı derin uykuya,
Rüyasında düştü büyük korkuya.
Kulağına geldi korkunç, sert bir ses:
“Git buradan. Artık sulhden ümit kes.
Tekin değil, kıymak ongun3 canına,
Bulaştırdın Türk'ü geyik kanına.
Böyle hüküm verdi ceza perisi:
Olacaksın devletimin çerisi.
Hoşlanmayıp artık ne av, ne aştan,
Zevk alacak soyun ancak savaştan...”
Tavonk hemen yatağından hopladı,
Boru çaldı, oymağını topladı.
Ak, gök, sarı, al bayraklar açtılar,
Altın yurttan oba oba kaçtılar;
Uysun diye bütün dünya yasaya
Başladılar yad ellerle kavgaya...

Ziya Gökalp

3- Türklerde her oymağın bir hayvan isminden ibaret olmak üzere bir “ongun”ı vardı. Camiü't-Tevarih'in beyanına göre o oymağın fertleri bu hayvanı mukaddes telakki ederler, öldürmezler, etini yemezlerdi. O halde bu, bir nev “Totem” demektir. Oğuzların münkasım olduğu altı boydan her birinin bir avcı kuştan ibaret olmak üzere bir ongunu vardı: Şahin, sungur, tavşancıl, kartal, çakır, üç kuş.

Gebe imiş o, gel zaman, git zaman,
Doğurarak bir gün bir kız, bir oğlan,
Han kılıklı yeni bir çift türetti,
Yeryüzünü gök suyuyla bezetti.
“Türkan” kızın adı, “Türk”tü oğlanın,
Turancası Adem ile Havva'nın.
Bu ilk çiftten doğan nesil çoğaldı,
Ötüken'de şenliksiz yer az kaldı.
“Türk” avcıydı, “Türkan” avın postundan
Çadır yaptı, ayrılmadı dostundan.
Bu çadırlar öbek öbek dizildi,
Her birine bir başka renk verildi.
Ortadaki oba sarı sancaklı;
Şimaldeki oldu kara bayraklı;
Doğudaki gök rengine çalıyor;
Batıdaki ak adını alıyor;
Cenuptaki kızıl idi; bu beş renk
Kaynaşarak doğurmuştu bir ahenk.
Bu beş oba bir oymakta birleşti,
“Selinga1”nın kıyısında birleşti.

Türk ölürken oğlu Tavonk2 Tekin'e
Dedi: “Çıkın altın dağın beline.
Bize mev'ud altın yurttur orası;
Çoktur avı, aşı, yoktur kavgası.
Her hayvandan avlayınız, yalınız
Geyiklerle and kardeşi kalınız.
Gövdemizde alageyik kanı var,
Kandaşını yiyen olur canavar...”
Türkten sonra obaların başbuğı
Tavonk oldu, toparladı uruğu,
Kardeşleri “Çiğil”, “Barscar” ve “İmlak”
Her birisi aldı ele bir bayrak,
Türkülerle altın yurda gittiler,
Gümüş sulu bir ormana yettiler.
Her adımda obaların uğrağı
Olurdu bir geyik izi, durağı.

- 1- Orhun ülkesinde bir ırmağın ismi.
- 2- Ravzatü's-safa ile şecere-i Türkiye'de Türk'ün büyük oğlunun ismi “Tütek” yazılmış ise de (Artur Lomley Davidis'in Kitabü'l-ilmü'n-nafi namının-daki eserinde (Tavonk) suretinde yazılmıştır.

Fقط توركك ياساسنه اويديلر ،
صويداشلره حرمت حسى دويديلر .
بركيكى كورمن اوکا چاتمازدى ،
سلام ورير بچردى ، اوق آتمازى .
آلتين يورددە بارينديلر ييللرجه ،
چوقدى سوكلون ، ككليك ، طاوشان ، قاراجه .
ياد ايل يوقدى ، محاربه اولمازدى ؛
سوكى چوقدى ، سوينچ چوقدى ، غم آزدي .
لاكين بركون تاوونك اويدى نفسه ،
بر اوق آندى ، قييدى كندى جنسه .
بركيكى آولايارق پيشيردى ،
قورساغنى دوست قابيله شيشيردى .
پيشبربركن برأت دوشدى طوبراغه ،
بوات بركن لذت وردى داماغه .
طوبراق مكر طوزلو ايمش ، آكلادى ،
آش طوزلامق اولدى اونك ايجادى .

يورولمشدى دالدى درين اوبقويه ،
رؤياسنده دوشدى بوبوك قورقويه .
قولاغنه كلدى قورقونچ ، سرت برسس :
« كيت بورادن . آرتق صلحدن اميد كس .
تكين دهكل ، قيمقى اونغون¹ جانسه ،
بولاشديرلك توركى كييك قانسه .
بويله حكم وردى جزا بريسى :
اولاجقك دولتمك چريسى .
خوشلانمايوب آرتق نه آو ، نه آشدن ،
ذوق آلاجق صوبك آنجاق صاواشدن ... »
تاوونك همان ياماغندن خويلادى ،
بورو چالدى ، اوماغنى طويلادى .
آق ، كوك ، سارى ، آل باراقلر آچديلر ،
آلتين يورددن اوپا اوپا قاچديلر ؛
اويسون ديه بوتون دنيا ياسايه
باشلاديلر ياد ايلرله قاوغايه ...

ضبا كوك آلب

[۳] توركلرده هراوماغانك برحيوان استندن هيات اولق اوزره بر«اونغون»ى وارى : جامع الكزاريفك بياننه كوره او اوماغانك فردلرى بو حيوانى مقدس تلقى ايدملر^۱ ئولدورمز^۲ ، آتى يىزلدى . اوحالده بو ، برتوغ «توتهم» ديمكى ، اونغوزلك منقسم اولدىقى آتن يويون هريرىنك بر آونى قوشدن هيات اولق اوزره برارنغوى وارى : شاهين ، سولقور^۳ ، طاوشاكييل ، قارتال ، چاقير ، اوچ قوش .

كبه ايمش او ، كل زمان ، كيت زمان ،
دوغورارق بركون برقيز ، بر اوغلان ،
خان قىلقل بىكى بر جيفت بورئدى ،
بر بوزنى كوك صوبيله بزئدى .
« توركان ، قيزك آدى ، «تورك» دى اوغلانك ،
تورانجهسى آدم اباه حوانك .
بو ايلك جيفتدن دوغان نسل جوفالدى ،
ئونوكنده شنلكسىز بر آز قالدى .
«تورك» آوجيدى ؛ «تورك» آوك پوستدن
چادير بابدى ، آبرئلادى دوستندن .
بو چاديرلر اوبك اوبك ديزيلدى ،
هر برينه بر باشقه رنگ ويريلدى .
اورئدهكى اوپا سارى سانجاقلى ؛
شمالدهكى اولدى قارا باراقلى ؛
دوغودهكى كوك رنگنه چاليور ؛
باطيدهكى آق آدينى آليور ؛

جنوبدهكى قيزيل ايدى ؛ بويش رنگ
قايناشارق دوغورمشدى بر آهنك .

بويش اوپا براوماقده يرلشدى ،
«سهلنغا^۱» نك قيبسنده يرلشدى .

تورك ئولوركن اوغلى تاوونك^۲ تكييه
دېدى : «چيقل آلتين داغك بائيه .
بز» موعود آلتين يورددر اورامى ؛
چوقدر آوى ، آتنى ، يوقدر قاوغاسى .
هرحيواندن آولايىكنز ، يالىكنز
كيىكلرله آند قاردمشى قاليكنز .
كوكدهمزده آلاكيك قانى وار ،
قانداشنى ييهن اولور جاناوار ... »

توركدن صوكرا اوبازلك باشبوغى
تاوونك اولدى ، طوبارلادى اوروغى ،

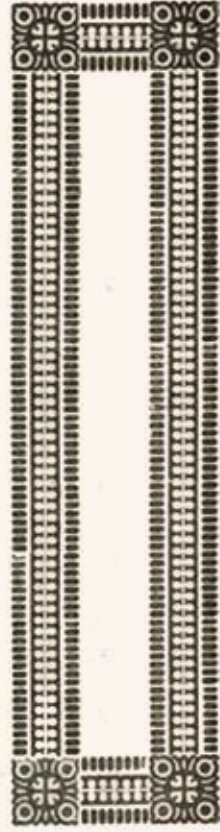
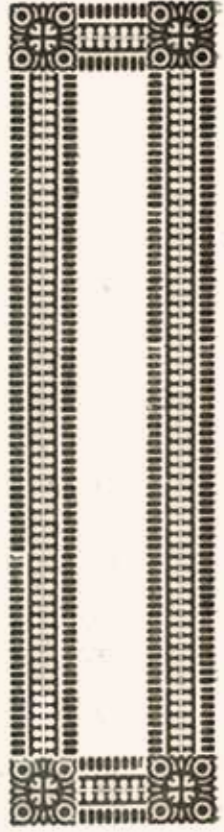
قاردهشلىرى «جىكل» ، «بارسجار» و «ايملاق»
هربرىسى آلدى آله برابرارق ،

توركولرله آلتين يورده كينديلر ،
كوموش صولوبر اورمانه يتيديلر .

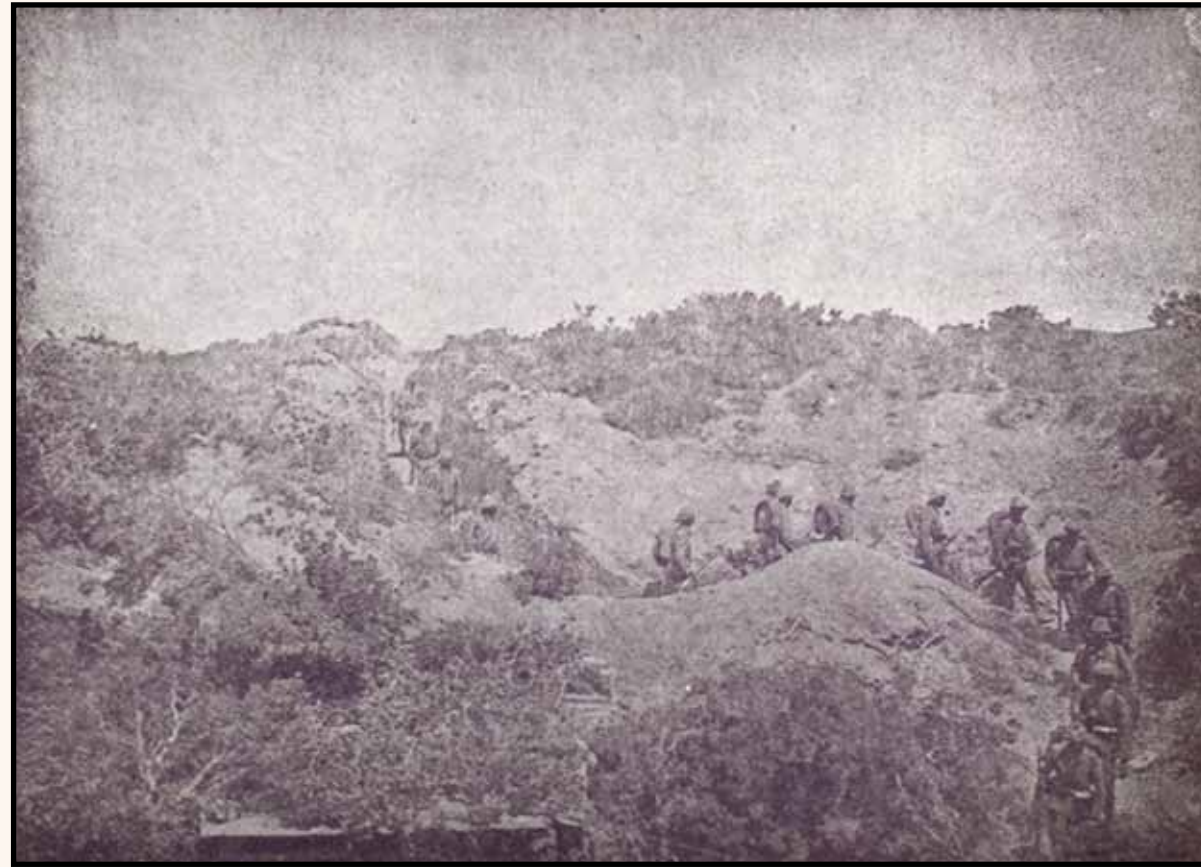
هر آديمده اوبازلك اوضراغى
اولوردى بركيك ايزى ، دوراغى .

۱ — اورخون اولكسندە پرايماغانك اسمى.

۲ — روضةالصفا ايله شجرة توركيهده توركان بوبوك اونللك اسمى «توتهم» يازيلش ايسهده (آرتور لوملەي داويديس) نك كىتاب العلم الكافع نامقدهكى ائرمده (تاوونك) صورتمده يازيلشدر .

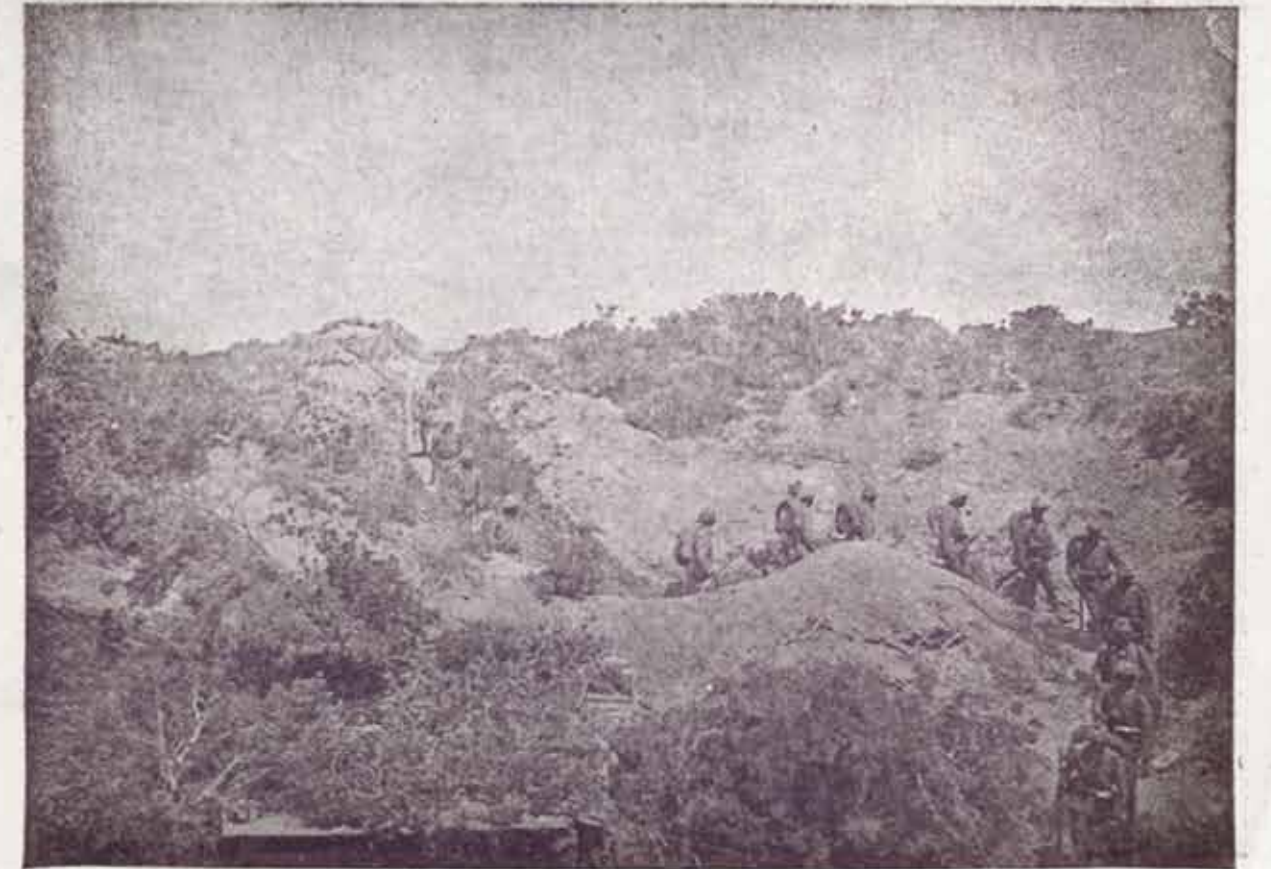
Gelibolu harp sahasında: Top hazırlanıyor

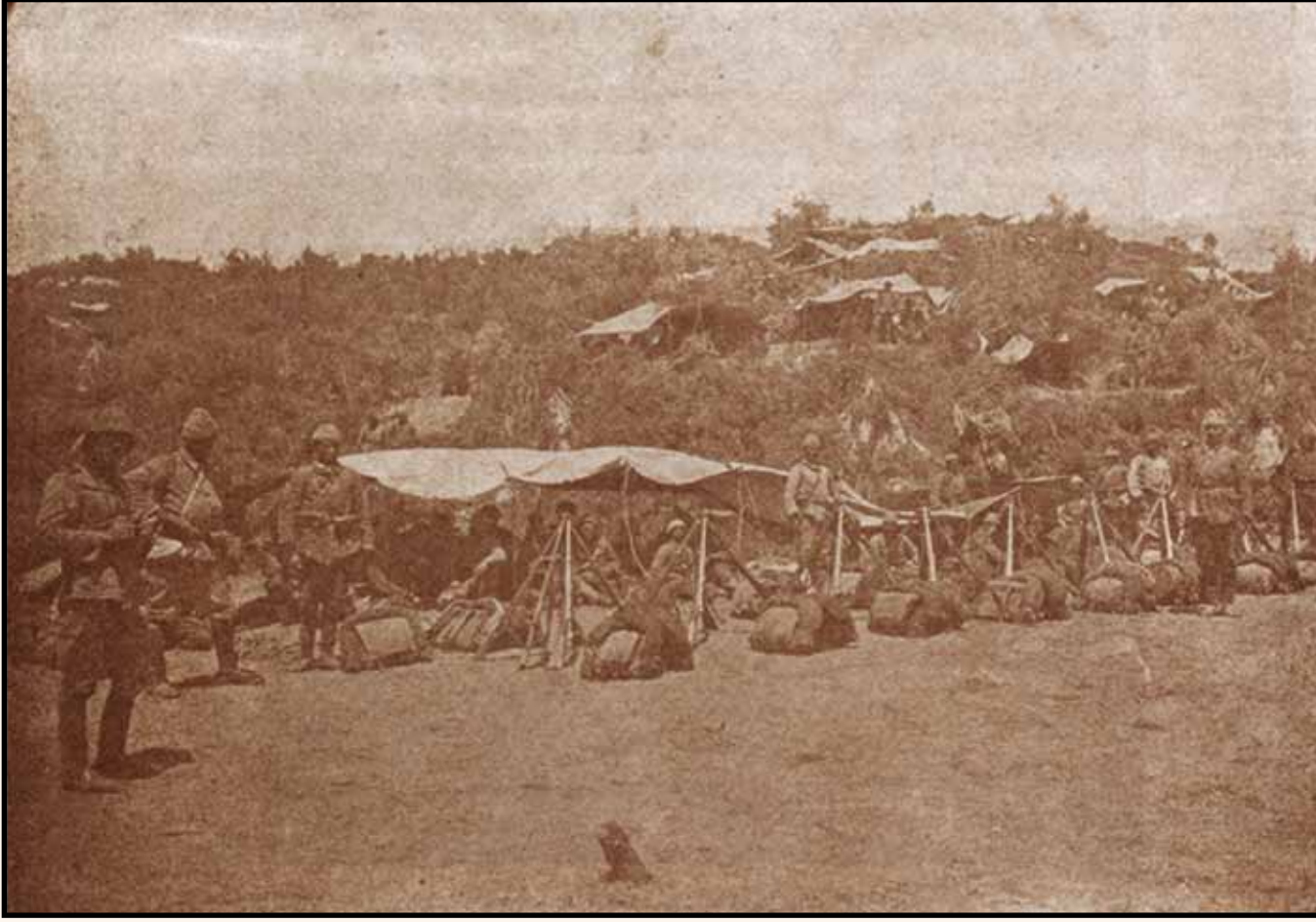
Gelibolu harp sahasında: Gizli yollarda bir keşif kolu

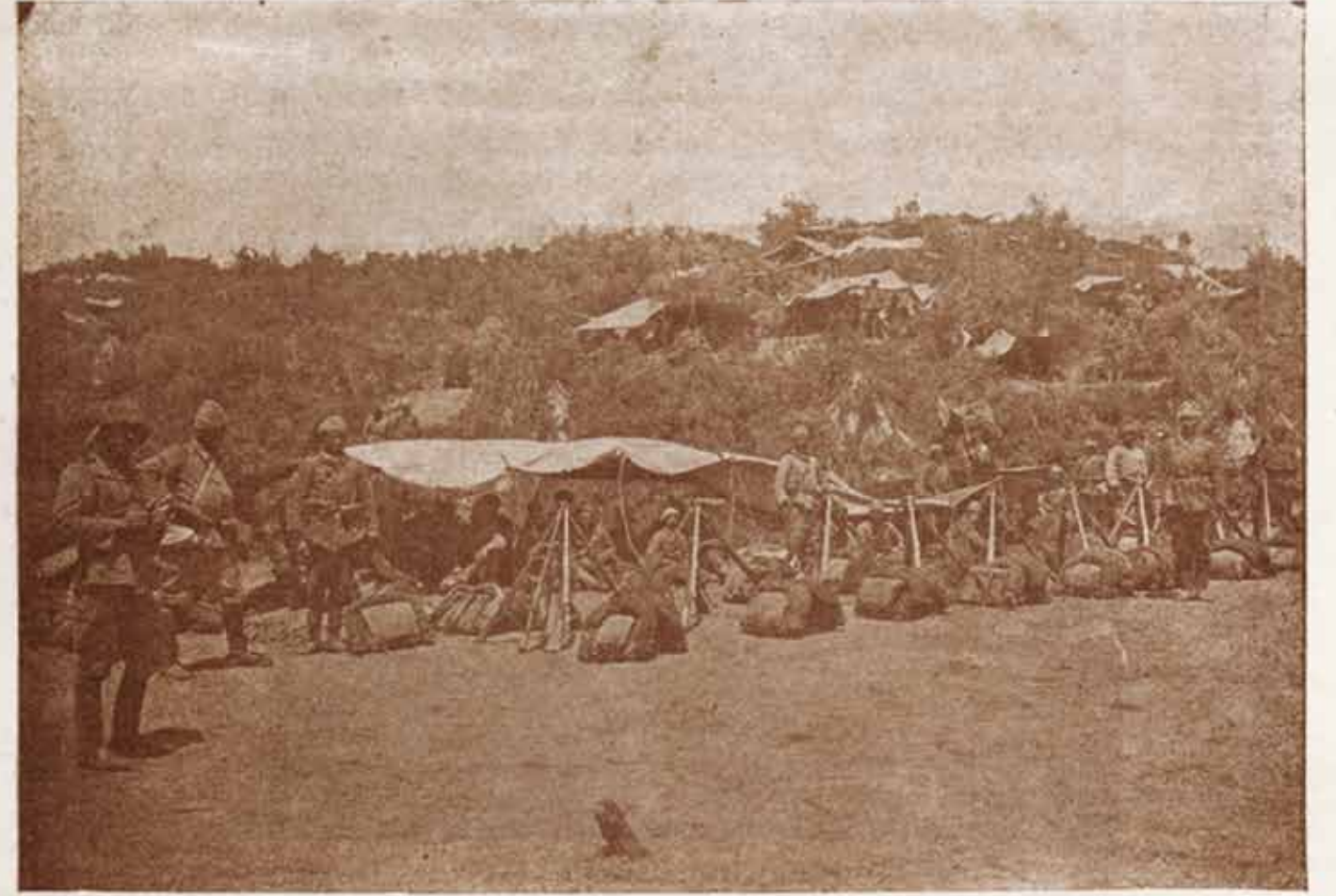
کلیبولی حرب ساحه‌سینده : طوپ جاہزلانیور
Im Front von Gallipoli : Vorbereitung zum Schlessen.
Sur le front de Gallipoli : Préparation de tir.

کلیبولی حرب ساحه‌سینده : کبزی یولارده برکشف قولى
Rekognoszierungspatrouille in den Verbindungsgraben.
Sur le front de Gallipoli : Patrouille de reconnaissance dans les boyaux.

Gelibolu harp sahasında: Taarruzdan evvel ihtiyat kütalarının istirahatı

کلیبول حرب ساحہ سندہ : تعرضدن اول احتیاط قطعہ لرینک استراحتی
Im front von Gallipoli : Die Reservetruppen beim ausruhen vor dem angriff.
Sur le front de Gallipoli : Les troupes de réserve en repos avant l'offensive.

Gelibolu harp sahasında: Neşeli sabah yemeği

کلیبول حرب ساحہ سندہ : نشہل صباح یمہکی
Im front von Gallipoli : Fröhliches frühstück.
Sur le front de Gallipoli : Gal déjeuner.

حجر بوسری

••• نثرین نانی ، ۱۳۳۱ •••

یویوک عثمانلی اوردوسنک مقدس باش قوماندان بشنجی سلطان محمد خان حضرتلری

S. M. der Sultan Mehmed V, Generalissimus der türkischen armee.

S. M. I. le Sultan Mehmed V, auguste généralissime de l'armée ottomane.